

Brüsszel, 2018.12.17.
COM(2018) 842 final

A BIZOTTSÁG JELENTÉSE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK ÉS A TANÁCSNAK

Jelentés az európai szén-dioxid-piac működéséről

Tartalomjegyzék

Mozaiszavak és rövidítések jegyzéke	3
ÖSSZEFOGLALÁS	5
1. BEVEZETÉS	6
2. AZ EU ETS KERETE A 4. SZAKASZBAN (2021–2030).....	8
2.1. Megerősített EU ETS	8
2.2. A kibocsátáshelyezésre vonatkozó célzottabb szabályok	9
2.3. Az alacsony szén-dioxid-kibocsátású innováció és az energiaágazat korszerűsítésének finanszírozása.....	11
3.1. A lefedett tevékenységek, létesítmények és légi jármű-üzemeltetők.....	13
3.2. Az uniós kibocsátási egység-forgalmi jegyzék és az európai uniós ügyleti jegyzőkönyv (EUTL) 16	
4. A SZÉN-DIOXID-PIAC MŰKÖDÉSE 2017-BEN	16
4.1. Kínálat: a forgalomba kerülő kibocsátási egységek.....	17
4.1.1. Összkvóta	17
4.1.2. Kiadott kibocsátási egységek	19
4.1.3. Nemzetközi jóváírások.....	30
4.2. Kereslet: a forgalomból kivont kibocsátási egységek.....	31
4.3. A kereslet és a kínálat egyensúlyba hozása	32
5. LÉGI KÖZLEKEDÉS	35
6. PIACFELÜGYELET	38
6.1. A kibocsátási egységek jogi természete és adóügyi megítélése.....	39
7. A KIBOCSÁTÁSOK NYOMON KÖVETÉSE, JELENTÉSE ÉS ELLENŐRZÉSE.....	40
8. AZ IGAZGATÁSI RENDSZEREK ÁTTEKINTÉSE	43
9. MEGFELELÉS ÉS VÉGREHAJTÁS	44
10. KÖVETKEZTETÉSEK ÉS KILÁTÁSOK.....	47
MELLÉKLET	49

Mozaikszavak és rövidítések jegyzéke

AVR	Accreditation and Verification Regulation
CA	Competent Authority
CCS	Carbon Capture and Storage
CCU	Carbon Capture and Utilisation
CDM	Clean Development Mechanism
CERs	Certified Emission Reductions
CSCF	Cross-Sectional Correction Factor
EA	European Cooperation for Accreditation
EGT	Európai Gazdasági Térség
EEX	Európai Energiatőzsde
EBB	Európai Beruházási Bank
ERU	kibocsátáscsökkentési egység
EU ETS	uniós kibocsátáskereskedelmi rendszer
EUTL	európai uniós ügyleti jegyzőkönyv
ÜHG	üvegházhatású gáz
ICAO	Nemzetközi Polgári Repülési Szervezet
ICE	ICE Futures Europe
JI	Joint Implementation
MAR	Market Abuse Regulation
MiFID II. irányelv	A pénzügyi eszközök piacairól szóló irányelv
MRR	Monitoring and Reporting Regulation
MRVA	Monitoring, Reporting, Verification and Accreditation
MSR	Market Stability Reserve
NAB	National Accreditation Body
NER	New Entrants Reserve

PFCs	Perfluorocarbons
RES	Renewable Energy Sources
TNAC	Total Number of Allowances in Circulation

ÖSSZEFOGLALÁS

2017-ben az uniós kibocsátáskereskedelmi rendszer (EU ETS) hatálya alá tartozó kibocsátások terén 2016-hoz képest kisebb, 0,18 %-os növekedés mutatkozott. Jóllehet ez megtöri a rendszer 3. kereskedelmi időszakának (2013–2020) kezdete óta csökkenő kibocsátási tendenciát, erre magyarázattal szolgál a reál-GDP 2,4 %-os növekedése, amely nagyobb, mint az időszak kezdete óta bármely másik évben tapasztalt növekedés. A növekedés hajtóereje főként az ipar volt, miközben a villamosenergia-ágazat kibocsátása négy egymást követő éven keresztül kis mértékben csökkent (lásd a 4.2. szakasz 7. táblázatát). A légi közlekedésből származó hitelesített kibocsátások növekedése folytatódott, és 2016-hoz képest 4,5 %-ot tett ki (lásd az 5. szakasz 8. táblázatát).

A rendszert a következő évtizedre megreformáló, felülvizsgált EU ETS irányelvet 2018. március 14-én tették közzé. A reform célja, hogy az EU ETS hatálya alá tartozó ágazatokban 2030-ig elősegítse (összhangban az EU 2030-as éghajlat-politikai célkitűzéseivel és a Párizsi Megállapodásban vállalt kötelezettségeivel) az ÜHG-kibocsátás 43 %-os csökkenését, megóvja az ipar versenyképességét, és előmozdítsa a dekarbonizációt célzó modernizációs és innovációs törekvéseket.

Az elmúlt három év folyamán az európai szén-dioxid-piac kibocsátási egységeinek többlete folyamatosan zsugorodott, és összesen közel félmilliárd kibocsátási egységgel csökkent, főként az úgynevezett későbbre ütemezés, azaz a kibocsátási egységek árverésre bocsátásának az elhalasztása miatt (lásd a 4.3. szakasz 3. ábráját). A megreformált ETS a piaci stabilizációs tartalék megerősítésével is segíteni fogja a többlet problémájának megoldását; ezt az uniós mechanizmust azért hozták létre 2015-ben, hogy csökkenjen a kibocsátási egységek túlkínálata, és javuljon az EU ETS jövőbeli sokkhatásokkal szembeni ellenálló képessége. A piaci stabilizációs tartalékba helyezendő többlet aránya 2019-től (a tartalék működésének kezdetétől) 2023-ig megkétszereződik, azaz az eredetileg megállapított 12 %-ról 24 %-ra nő. Ezenfelül 2023-tól kezdődően a tartalékban lévő, az előző évben elárverezett mennyiségen felüli kibocsátási egységek már nem lesznek érvényesek. E reformok, valamint a piaci stabilizációs tartalék többletmutatójának 2018. májusi, második közzétételének eredményeképpen 2019. januártól augusztusig közel 265 millió kibocsátási egység (a többlet 16 %-a) kerül a piaci stabilizációs alapba árverésre bocsátás helyett. Ez 2019 első nyolc hónapja folyamán mintegy 40 %-kal csökkenti az árverési mennyiséget 2018 ugyanezen időszakához képest.

A légi közlekedésből származó kibocsátások visszaszorítását célzó globális rendszer létrehozására irányuló nemzetközi folyamat lendületének fenntartása, valamint e rendszer jövőbeli uniós végrehajtásának megkönnyítése érdekében a légi közlekedés tekintetében 2023-ig meghosszabbították az EU ETS hatályának a korlátozását, azaz 2023-ig továbbra is csak az Európai Gazdasági Térségen belüli járatok tartoznak a rendszer hatálya alá. 2021-től első alkalommal vonatkozik majd a légi közlekedési ágazatra lineáris csökkentési tényező, amely évente 2,2 %-kal csökkenti majd a légi közlekedésből származó kibocsátások összkvótáját.

1. BEVEZETÉS

Az uniós kibocsátáskereskedelmi rendszer (EU ETS) 2005 óta képezi az EU azon stratégiájának sarokkövét, mely az iparból és az energiaágazatból származó üvegházhatású gázok (ÜHG) kibocsátásának csökkentését célozza meg. Jelentős mértékben hozzájárul azon uniós célkitűzés eléréséhez, hogy 2020-ig az üvegházhatású gázok kibocsátását az 1990-es szinthez képest 20 %-kal csökkentsék. Jóllehet az EU jó úton halad e célkitűzés felülmúlása felé¹, folyamatos előrehaladásra van szükség² ahhoz, hogy az üvegházhatást okozó gázok kibocsátása – a 2030-ig tartó időszakra vonatkozó uniós éghajlat- és energiapolitikai keret részeként – 2030-ig legalább 40 %-kal csökkenjen. Az EU 2030-as céljának elérésére szolgáló legfőbb mechanizmus a jól működő, megreformált uniós kibocsátáskereskedelmi rendszer, amely a rendszer hatálya alá tartozó ágazatokban elősegíti az üvegházhatású gázok kibocsátásának 43 %-kal való csökkentését a 2005-ös szintekhez képest.

Annak érdekében, hogy az EU ETS számára lehetővé tegye e cél elérését, a Bizottság 2015-ben javaslatot³ fogadott el az EU ETS felülvizsgálatáról a negyedik kereskedelmi időszakra (2021–2030). Az Európai Parlament és a Tanács hosszas tárgyalások után, 2018 februárjában hivatalosan is támogatta a felülvizsgálatot, és 2018. április 8-án hatályba lépett a felülvizsgált EU ETS irányelv⁴.

2017-ben az EU ETS irányelv tovább módosult⁵, hogy a rendszer hatályának az Európai Gazdasági Térségen (EGT) belüli légi járatokra való korlátozását fenntartva támogassa a Nemzetközi Polgári Repülési Szervezetet (ICAO) egy globális rendszer kialakításában a légi közlekedésből származó kibocsátások csökkentése érdekében. 2017-ben került sor a svájci üvegházhatásúgázkibocsátás-kereskedelmi rendszernek az uniós kibocsátáskereskedelmi rendszerrel való összekapcsolásáról szóló, az Unió és Svájc közötti megállapodás⁶ aláírására is, amely az Unió első ilyen jellegű megállapodása.

Az európai szén-dioxid-piac működéséről szóló ezen jelentés előterjesztésére a 2003/87/EK irányelv⁷ (az EU ETS irányelv) 10. cikke (5) bekezdésének és 21. cikke (2) bekezdésének követelményeivel összhangban kerül sor. Az irányelvben előírtaknak

¹ 2015-ben az üvegházhatású gázok kibocsátása az Unióban máris 22 %-kal alacsonyabb volt az 1990-es szinteknél.

² A nemzeti szintű előrejelzések szerint 2020-ig tovább folytatódik a kibocsátások csökkenése, de a 2030-as célkitűzés eléréséhez további szakpolitikákat kell megvalósítani.

³ COM(2015) 337, <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=CELEX:52015PC0337>

⁴ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2018/410 irányelve (2018. március 14.) a 2003/87/EK irányelvnek a költséghatékony kibocsátáscsökkentés és az alacsony szén-dioxid-kibocsátású technológiákba történő beruházások növelése érdekében történő módosításáról és az (EU) 2015/1814 határozat módosításáról, HL L 76., 2018.3.19., 3. o.

⁵ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2017/2392 rendelete (2017. december 13.) a 2003/87/EK irányelvnek a hatály légiközlekedési tevékenységekre vonatkozó jelenlegi korlátozásainak fenntartása és egy piaci alapú globális intézkedés 2021-től történő bevezetésének előkészítése céljából történő módosításáról, HL L 350., 2017.12.29., 7. o.

⁶ Megállapodás az Európai Unió és a Svájci Államszövetség között az uniós és a svájci kibocsátáskereskedelmi rendszer összekapcsolásáról, HL L 322., 2017.12.7., 3. o.

⁷ Az Európai Parlament és a Tanács 2003/87/EK irányelve (2003. október 13.) az üvegházhatást okozó gázok kibocsátási egységei Közösségen belüli kereskedelmi rendszerének létrehozásáról és a 96/61/EK tanácsi irányelv módosításáról, HL L 275., 2003.10.25., 32. o.

megfelelően a jelentés célja, hogy évente rendszeres pillanatképet adjon az európai széndioxid-piac alakulásáról.

A jelentés a 2017-es évet öleli fel, de a 2018 első félévében javasolt vagy elfogadott kezdeményezéseket is bemutatja. A tavalyi jelentéshez⁸ képest egy új fejezettel bővült, amely az EU ETS 4. szakaszban fennálló keretét taglalja, és egy új függelék tartalmaz a végrehajtás terén elért eredményekről, valamint tájékoztatást nyújt a 2018-as piaci stabilizációs tartalék többletmutatójáról és a tagállamok piaci stabilizációs tartalékhoz való 2019-es hozzájárulásairól. A felülvizsgált EU ETS irányelv bővített átláthatósági és jelentéstételi követelményeinek megfelelően az idei jelentés most első alkalommal áttekintést nyújt arról, hogy 2017-ben a tagállamok ténylegesen mekkora összeget fordítottak a közvetett CO₂-költségek kompenzálása céljából nyújtott állami támogatásokra.

Eltérő jelzés hiányában a jelentéshez felhasznált adatok a 2018. június végéig a Bizottság rendelkezésére álló, nyilvánosan hozzáférhető adatok⁹. A jelentés tartalmaz az EU ETS-re vonatkozó általános és leíró jellegű információkat is, amelyek bekeretezve jelennek meg.

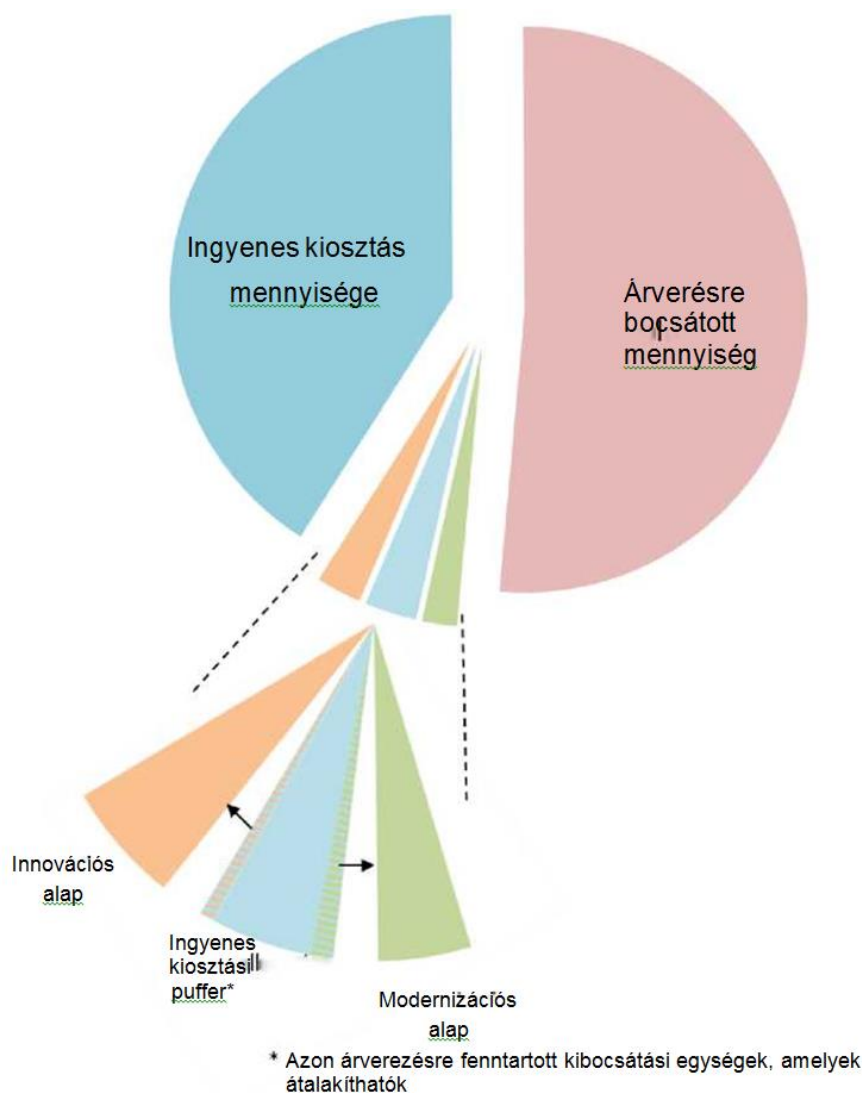
⁸ Az előző években közzétett jelentések a következő helyen érhetők el:
https://ec.europa.eu/clima/policies/ets_en#tab-0-1

⁹ A jelentés a 2018. június 29-ig bezárólag rendelkezésre álló adatokat vette figyelembe.

2. AZ EU ETS KERETE A 4. SZAKASZBAN (2021–2030)

A 4. szakaszra szóló, felülvizsgált EU ETS irányelv célja a következő három célkitűzés elérésének a megkönnyítése: az ÜHG-kibocsátás 43 %-kal való csökkentése 2030-ig az EU ETS hatálya alá tartozó ágazatokban, az ipari versenyképesség megővése és a dekarbonizációt célzó modernizálás és innováció elősegítése több, egymással összefüggő intézkedés révén.

1. ábra: A 4. szakasz összkvótájának felbontása

2.1. Megerősített EU ETS

A kibocsátáscsökkentés ütemének felgyorsítása érdekében 2021-től kezdődően a kibocsátási egységek teljes száma 2,2 %-os éves ütemben csökken majd, szemben a csökkenés jelenlegi, 1,74 %-os ütemével. A gyorsítás hatására a kibocsátási egységek száma folyamatosan mintegy évi 48 millióval csökken majd a jelenlegi 38 millióval szemben, ami összhangban van azzal a céllal, hogy 2030-ra az ETS hatálya alá tartozó ágazatokból származó ÜHG-kibocsátások a 2005-ös szinthez képest 43 %-kal csökkenjenek.

Ezenfelül jelentősen meg fogják erősíteni a piaci stabilizációs tartalékot, mint a szén-dioxid-piacon fennálló egyensúlyhiány csökkentése érdekében bevezetett mechanizmust. A piaci stabilizációs tartalékba helyezett kibocsátási egységek aránya 2019 és 2023 között kétszeresére, azaz 24 %-ra nő, hogy mielőbb helyreállhasson a kibocsátási egységek egyensúlya a szén-dioxid-piacon.

Az EU ETS működésének további javítása érdekében 2023-tól kezdődően a piaci stabilizációs tartalékban tartott kibocsátási egységek száma az előző évben árverésre bocsátott mennyiségre fog korlátozódni. Amennyiben 2021-ben, a piaci stabilizációs tartalék első felülvizsgálata során másként nem döntenek, az e mennyiség feletti állományok érvénytelenné válnak.

A tagállamok önkéntesen is törölhetnek kibocsátási egységeket a rendelkezésükre álló teljes árverésre bocsátható mennyiségből, ha további nemzeti intézkedések eredményeképpen villamosenergia-termelő kapacitásokat zárnak be. Ha úgy kerül sor erőmű bezárására, hogy az érintett tagállam nem dönt kibocsátási egységek törlése mellett, a piaci stabilizációs tartalék szabályai úgy képezik le a hatást, hogy növekszik a tartalékba kerülő egységek száma vagy később kerül sor kibocsátási egységek felszabadítására a tartalékból.

A piaci stabilizációs tartalékra vonatkozó felülvizsgált rendelkezések végrehajtásáról a 4.3. fejezet (A kereslet és a kínálat egyensúlyba hozása) nyújt további tájékoztatást.

2.2. A kibocsátásáthelyezésre vonatkozó célzottabb szabályok

A 4. szakaszban nagyrészt megmarad az ingyenes kiosztás jelenlegi kerete, ami kiszámíthatóságot és átláthatóságot biztosít az európai ipar számára, és mérsékli az ipar versenyképességgel kapcsolatos aggodalmait a globalizálódott világban. Az ingyenes kiosztás továbbra is kiszámítható és átlátható lesz, és az alapjául szolgáló referenciaértékeket az Unió leghatékonyabb létesítményeinek felső 10 %-a által nyújtott teljesítményből vezetik le. A jelenlegi kereskedelmi időszak végrehajtási tapasztalatai alapján azonban több gyakorlati javítás bevezetésére is sor került.

A 4. szakaszban az ingyenes kiosztás azokra az ágazatokra összpontosul majd, amelyekben a legmagasabb a kockázat a termelés Unión kívülre való áthelyezésére. Az ágazatok kibocsátásáthelyezésnek való kitettségének mértékét egy, a kereskedelem és a kibocsátások intenzitását tükröző mutató alapján fogják értékelni. A nagymértékben kitett ágazatok felkerülnek a kibocsátásáthelyezés kockázatának kitett ágazatok listájára, és ingyenesen jutnak hozzá a vonatkozó referenciaérték 100 %-ával egyenértékű kibocsátási egységhez. A kevésbé kitett ágazatok esetében az ingyenes kiosztás 2026-ig 30 %-ot tesz majd ki, ezt követően pedig 2030-ig kivezetésre kerül. A Bizottságnál folyamatban van a kibocsátásáthelyezés kockázatának kitett ágazatok listájának összeállítása a következő kereskedelmi időszakra (lásd a melléklet 6. függelékét), amely a 4. szakaszban végig érvényes lesz.

Az extraprofit elkerülése, valamint a technológia és az innováció 2008 óta elért fejlődésének figyelembevétele érdekében a 4. szakaszban valós adatok alapján kétszer frissítik majd az egyes létesítményeknek járó ingyenes kiosztás mértékét meghatározó 54 referenciaértéket. Minden egyes referenciaérték tekintetében éves csökkentési arány meghatározására kerül sor. Ez az innováció kisebb mértékű terjedésével jellemezhető ágazatok esetében alkalmazott 0,2 %-os minimális éves arány és az innováció nagyobb mértékű terjedésével jellemezhető ágazatok esetében alkalmazott 1,6 % maximális éves arány között változhat. A minimális arány biztosítani fogja a kibocsátásokat lassabban csökkentő ágazatok hozzájárulását, a maximális arány pedig az innovatív ágazatokat ösztönzi majd a kibocsátások gyorsabb csökkentésére. Az ingyenes kiosztás szabályainak a 2021–2030-as időszakra való felülvizsgálatáról szóló felhatalmazáson alapuló jogi aktus kidolgozása folyamatban van, az ingyenes kiosztás referenciaértékeinek aktualizálását pedig várhatóan 2019 végén kezdik meg a 2021–2025-ös időszakra vonatkozóan (lásd a melléklet 6. függelékét).

Ezenfelül az egyes létesítmények kiosztásait évente ki lehet igazítani a termelés jelentős növekedésének vagy csökkenésének figyelembevételével. A kiigazítások küszöbértékét 15 %-ban szabták meg, és ezt két év mozgó átlaga alapján fogják értékelni. A kiosztásokat érintő kiigazítások manipulálása és a velük való visszaélés megelőzése érdekében a Bizottság végrehajtási jogi aktusokat fogadhat el, hogy a kiigazításokra vonatkozó további szabályokat határozzon meg. A végrehajtási jogi aktusra irányuló munka várhatóan 2018 végén kezdődik el (lásd a melléklet 6. függelékét).

Hogy az ágazatközi korrekciós tényező alkalmazására ne legyen szükség a következő kereskedelmi időszakban, fontos új biztosíték bevezetésére került sor egy „ingyenes kiosztási puffert” formájában. Ha mégis alkalmazni kellene a korrekciós tényezőt, a puffert vetik be oly módon, hogy a 4. szakasz során árverésre kerülő kibocsátási egységek részarányát a kibocsátási egységek teljes mennyiségének legfeljebb 3 %-ával csökkentik, így növekszik az ingyenesen kiosztható kibocsátási egységek mennyisége. Ha az ingyenes kiosztási pufferre félretett kibocsátási egységeket nem használják fel, az újonnan létrehozott innovációs, illetve modernizációs alap feltöltésére fognak rendelkezésre állni (lásd a 2.3. szakaszt).

A 4. szakaszban is fennáll majd az a lehetőség, hogy a tagállamok állami támogatást nyújtsanak a jelentős közvetett szén-dioxid-kibocsátási költségek (azaz a megemelkedett villamosenergia-árakból eredő költségek) miatt a kibocsátásáthelyezés kockázatának kitett ágazatoknak (lásd a 4.1.2.1.2. szakaszt). Mindehhez bővített átláthatósági és jelentéstételi rendelkezések társulnak. A tagállamoknak törekedniük kell arra, hogy az árverések bevételeinek legfeljebb 25 %-át használják fel e célra, és ha ezt az összeget túllépik, az átláthatóság érdekében erre vonatkozóan egy jelentésben kell magyarázattal szolgálniuk. Egyszersmind rendszeresen közzé kell majd tenniük a kompenzációban részesülő kedvezményezetteknek kifizetett összegeket, ágazatonkénti bontásban és összesítve egyaránt. Tekintettel az új rendelkezésekre, a Bizottság kezdeményezte az EU ETS-hez kapcsolódó

állami támogatásokra vonatkozó iránymutatás¹⁰ felülvizsgálatát a következő kereskedelmi időszakra (lásd a melléklet 6. függelékét).

2.3. Az alacsony szén-dioxid-kibocsátású innováció és az energiaágazat korszerűsítésének finanszírozása

A 4. szakaszban több dekarbonizációs finanszírozási mechanizmus segíti majd az ipari ágazatokat és az energiaágazatot abban, hogy megbirkózzanak az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaságra való áttéréssel járó innovációs és beruházási kihívásokkal. Két új alap tartozik ezek közé:

- Az **innovációs alap** pályáztatás alapján fogja támogatni az innovatív technológiák és áttörést jelentő innovációk demonstrálását az EU ETS hatálya alá tartozó ágazatokban, ideértve az innovatív megújuló energiákat, a szén-dioxid elkülönítését és hasznosítását, valamint az energiatárolást. A rendelkezésre álló erőforrások legalább 450 millió kibocsátási egység árverezésük időpontjában fennálló piaci értékének fognak megfelelni. Ezt a NER 300 program esetleges ki nem fizetett költségvetése egészíti majd ki, valamint legfeljebb 50 millió kibocsátási egység, amely akkor bocsátható az alap rendelkezésre, ha nem lesz rá szükség a korábban ismertetett ingyenes kiosztási pufferhez. Az innovációs alaphoz való támogatásra valamennyi tagállam projektjei jogosultak, a kisebb projekteket is beleértve. Az innovációs alap létrehozására irányuló munka egy nyilvános konzultációval kezdődött 2018 elején¹¹ (lásd a melléklet 6. függelékét).
- A **modernizációs alap** az energiaágazat és a tágabb energetikai rendszerek modernizálására, az energiahatékonyság és a megújuló energia részarányának növelésére, valamint az igazságos átállás megkönnyítésére irányuló beruházásokat fogja támogatni a 10 legalacsonyabb jövedelmű tagállam szén-dioxid-függő régióiban¹². A szilárd fosszilis tüzelőanyagokat felhasználó villamosenergia-termelő létesítmények nem lesznek jogosultak támogatásra¹³. Az alapot a 4. szakaszban a teljes mennyiség 2 %-ának megfelelő kibocsátási egységgel látják el, amelyet a közös árverési platformon tartott árverések tekintetében meghatározott szabályokkal és módoszatokkal összhangban árvereznek el. Attól függően, hogy az árverésre bocsátott részt milyen mértékben csökkentik az ingyenes kiosztási puffer céljaira, az alap rendelkezésére álló kibocsátási egységek a kibocsátási egységek teljes mennyiségének legfeljebb 0,5 %-ával növekedhetnek. A modernizációs alap létrehozására irányuló

¹⁰ Iránymutatás az üvegházhatású gázok kibocsátási egységei 2012 utáni kereskedelmi rendszerének kontextusában hozott egyes állami támogatási intézkedésekhez, HL C 158., 2012.6.5., 4. o.

¹¹ A nyilvános konzultációról a következő címen tájékozódhat: https://ec.europa.eu/clima/consultations/public-consultation-establishment-innovation-fund_en

¹² Bulgária, Cseh Köztársaság, Észtország, Horvátország, Lettország, Litvánia, Lengyelország, Magyarország, Románia és Szlovákia

¹³ Az olyan tagállamokban, amelyeknek az egy főre jutó, piaci áron számított GDP-je 2013-ban nem érte el az uniós átlag 30 %-át (Bulgária és Románia), kivételt határoztak meg a hatékony és fenntartható távfűtés tekintetében. Ez a kivétel az e tagállamok rendelkezésére álló források mindössze 30 %-át érinti.

munka a kedvezményezett tagállamokban 2018 szeptemberétől kezdődően tartott előkészítő munkaértekezletekkel indult (lásd a melléklet 6. függelékét).

Ugyanazon alacsonyabb jövedelmű tagállamokban, amelyek a modernizációs alpból is támogathatók, az energetikai ágazat modernizációja érdekében a két új alapon túlmenően továbbra is rendelkezésre fog állni a kibocsátási egységek átmeneti ingyenes kiosztására vonatkozó opció az EU ETS irányelv 10c. cikke alapján. Nagymértékben nőtt a forráselosztási eljárások átláthatósága. A 12,5 millió EUR-nál nagyobb értékű projekteket versenytárgyalásos ajánlattételi eljárással választják ki, az ennél kisebb értékű beruházásokat pedig egyértelmű és átlátható kritériumok alapján kell majd kiválasztani, a kiválasztás eredményeit pedig nyilvános konzultációra kell bocsátani (kivéve akkor, ha e projekteket is versenytárgyalásos ajánlattételi eljárással választották ki). A felülvizsgált EU ETS irányelv úgy rendelkezik, hogy a harmadik kereskedelmi időszakból (2013–2020) származó, ki nem osztott 10c. cikk szerinti kibocsátási egységeket 2021–2030-ban ilyen versenytárgyalásos ajánlattételi eljárás révén kiválasztott beruházásokra lehet kiosztani, kivéve akkor, ha az érintett tagállam úgy dönt, hogy ezen egységek egy részét vagy egészét nem osztja ki, és erről **2019. szeptember 30-ig** tájékoztatja a Bizottságot. Ezenfelül, az új rendelkezések értelmében a támogatható tagállamok a 10c. cikk szerint számukra kiosztott kibocsátási egységek egészét vagy egy részét felhasználhatják arra, hogy a modernizációs alap keretében megvalósuló beruházásokat támogassák, feltéve hogy az érintett összegeket **2019. szeptember 30-ig** bejelentik a Bizottságnak.

3. AZ EU ETS INFRASTRUKTÚRÁJA

3.1. A lefedett tevékenységek, létesítmények és légi jármű-üzemeltetők

Az EU ETS az Európai Gazdasági Térség (EGT) 31 országában működik. Közel 11 000 erőmű és gyártó létesítmény, valamint több mint 500, az EGT területén lévő repülőtér között közlekedő légi jármű-üzemeltető kibocsátását korlátozza. Az üvegházhatású gázok uniós kibocsátásának hozzávetőlegesen 40 %-át fedi le.

A (2013–2020-ig tartó) 3. kereskedelmi időszaktól* kezdődően energiaigényes ágazatnak minősülnek az EU ETS által szabályozott, helyhez kötött létesítményekkel rendelkező ágazatok, többek között a 20 MW-nál nagyobb bemenő hőteljesítményű erőművek és egyéb égetőművek (kivéve a veszélyeshulladék-égető és a településhulladék-égető létesítményeket), az olajfinomítók, a koksizálókemencék, a vas- és az acél-, a cementklinker-, az üveg-, a mész-, a téglá-, a kerámia-, a cellulóz-, a papír- és a karton-, az alumínium-, a petrokémikália-, az ammónia-, a salétromsav-, az adipinsav-, a glioxálsav- és a glioxilsavgyártás, a szén-dioxid-leválasztás, a csővezetékes szállítás és a szén-dioxid geológiai tárolása.

A légi közlekedésnek az uniós kibocsátáskereskedelmi rendszer hatálya alá tartozó része a 2013–2016-os időszakban – a Nemzetközi Polgári Repülési Szervezet (ICAO) globális megközelítésének elfogadásáig – az Európai Gazdasági Térségen belüli légi járatokra korlátozódott. Az ICAO 2016-ban állásfoglalást fogadott el a nemzetközi légi közlekedés kibocsátáskompenzációs és -csökkentési rendszeréről (CORSIA), amely 2021-ben fog elindulni. Az állásfoglalás elfogadását követően 2017-ben a CORSIA alkalmazásának elindulására várva 2023-ig meghosszabbították az EU ETS hatályának a légi közlekedés esetében az EGT-n belüli járatokra való korlátozását (lásd az 5. szakaszt).

A szén-dioxid (CO₂) kibocsátása mellett az EU ETS hatálya alá tartozik a dinitrogén-oxid (N₂O) salétromsav-, adipinsav-, glioxilsav- és glioxálsavgyártásból származó kibocsátása, valamint a perfluor-szénhidrogének alumíniumgyártásból származó (PFC) kibocsátása is. Habár az uniós kibocsátáskereskedelmi rendszerben való részvétel kötelező, egyes ágazatokban csak bizonyos méret feletti létesítmények tartoznak a rendszer hatálya alá. Ezenfelül a részt vevő országok kizárhatják a rendszerből a kis létesítményeket (azaz a 25 000 tonna CO₂-egyenértéknél kisebb kibocsátású létesítményeket), ha egyenértékű alternatív intézkedéseket vezettek be és alkalmaznak. A felülvizsgált EU ETS irányelv ezen túlmenően meghatározza, hogy a 4. szakaszban a nagyon kis kibocsátók (amelyek bejelentett kibocsátása az utóbbi három évben nem éri el a 2 500 tonna CO₂-egyenértéket) kizárhatók az EU ETS-ből, amennyiben egyszerűsített nyomonkövetési rendelkezések biztosítják kibocsátásaik értékelését. Ha valamely nagyon kis létesítmény kibocsátásai bármely naptári évben meghaladják ezt a mennyiséget, azt visszaveszik a rendszerbe. A részt vevő országok további ágazatokat és üvegházhatású gázokat is felvehetnek az EU ETS-be.

* Az EU ETS 1. és 2. szakaszára vonatkozó információk itt találhatóak: https://ec.europa.eu/clima/policies/ets/pre2013_en

A részt vevő országok¹⁴ által a 21. cikk alapján 2018-ban benyújtott jelentések szerint 2017-ben összesen 10 688 engedélyezett létesítmény volt a 2016-os körülbelül 10 790, illetve a 2015-ös hozzávetőlegesen 10 950 létesítményhez képest.

Az elmúlt évekhez hasonlóan az EU ETS-ben elhasznált fűtőanyagok 2017-ben továbbra is túlnyomórészt fosszilis eredetűek voltak. 28 ország (a tavalyi 29-hez képest) azonban biomassza-felhasználásról is beszámolt 2 181 létesítmény kapcsán (az összes létesítmény 20,4 %-a). Tavaly ezzel szemben 2 079 ilyen létesítmény volt, amely az összes létesítmény 19 %-át tette ki. Három ország (Liechtenstein, Lettország és Málta) nem számolt be biomassza-felhasználásról¹⁵. A biomassza-felhasználásból származó kibocsátások 2017-ben körülbelül 145 millió tonna CO₂-t tettek ki (az ETS bejelentett kibocsátásainak 8 %-a), ami a 2016-os körülbelül 141 millió tonna CO₂-hoz képest (az ETS akkori bejelentett kibocsátásainak ugyancsak mintegy 8 %-a) csupán csekély mértékű növekedést jelent. 2017-re vonatkozóan csak Svédország számolt be bioüzemanyag használatáról két légitársaság üzemeltetőjének esetében (2016-ra és 2015-re vonatkozóan Németország és Svédország is bejelentett bioüzemanyag-felhasználást három, illetve négy légitársaság üzemeltetőjének tekintetében).

A létesítmények éves kibocsátás szerinti kategóriái¹⁶ tekintetében a 2017-es adatok azt mutatják, hogy az előző évekhez képest a létesítmények 72 %-a marad az A. kategóriában, közel 21 %-a a B. kategóriában és csak valamivel több mint 7 %-a a C. kategóriában. A jelentésekben 6 110 létesítményt soroltak a „kis kibocsátású” létesítmények közé (az összes létesítmény 57 %-a).

Minden tagállamban találhatók olyan, az EU ETS hatálya alá tartozó létesítmények, amelyekben tüzelőanyagot égetnek, az olajfinomítás, az acélgyártás, valamint a cement-, a mész-, az üveg-, a kerámia-, a cellulóz- és papírgyártás pedig azon tevékenységek közé tartozik, amelyek a tagállamok többségében megtalálhatók. Az EU ETS-hez kapcsolódó azon tevékenységek esetében, amelyeket ezenfelül neveztek meg a szén-dioxidtól eltérő üvegházhatású gázok kibocsátójaként, a beszámolók szerint 12 országban (Egyesült Királyság, Franciaország, Görögország, Hollandia, Izland, Németország, Norvégia, Olaszország, Románia, Svédország, Szlovákia és Szlovénia) adtak ki engedélyt elsődleges

¹⁴ A 21. cikk értelmében benyújtott jelentésekkel összefüggésben a „részt vevő országok” vagy egyszerűen „országok” kifejezés a 28 uniós tagállam mellett az EGT-országokat (Izlandot, Norvégiát és Liechtensteint) is magában foglalja.

¹⁵ A biomassza-kibocsátások az EU ETS-ben nullának számítanak, azaz a kibocsátásokat jelenteni kell, de utánuk nem szükséges kibocsátási egységeket leadni.

¹⁶ A C. kategóriába tartozó létesítmények éves kibocsátása több mint 500 000 tonna CO₂-egyenérték, a B. kategóriájú létesítmények éves kibocsátása 500 000 és 50 000 tonna CO₂-egyenérték közé esik, az A. kategóriába tartozó létesítmények kibocsátása pedig nem éri el az évi 50 000 tonna CO₂-egyenértéket. Ezen túlmenően a „kis kibocsátású létesítmények” az A. kategóriájú létesítmények olyan alkategóriáját képezik, amelyek éves kibocsátása nem haladja meg a 25 000 tonna CO₂-egyenértéket. Lásd: A Bizottság 601/2012/EU rendelete (2012. június 21.) az üvegházhatást okozó gázok kibocsátásának a 2003/87/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvnek megfelelő nyomon követéséről és jelentéséről, HL L 181., 2012.7.12., 30. o.

alumínium és perfluor-szénhidrogének (PFC-k) kapcsán, 20 országban (kivéve: Ciprus, Dánia, Észtország, Írország, Izland, Lettország, Liechtenstein, Luxemburg, Málta, Spanyolország és Szlovénia) pedig salétromsav előállítására és dinitrogén-oxid (N₂O) kapcsán. Az egyéb N₂O ágazatokról – adipinsav-előállítás, valamint glioxálsav- és glioxilsavgyártás – három (Franciaország, Németország, Olaszország), illetve két tagállamból (Franciaország, Németország) érkezett jelentés. Szén-dioxid-leválasztási és -tárolási tevékenységeket kizárólag Norvégia jelentett be.

Hét ország (az Egyesült Királyság, Franciaország, Horvátország, Izland, Olaszország, Spanyolország és Szlovénia) élt azzal a lehetőséggel, hogy a kis kibocsátókat az EU ETS irányelv 27. cikkével összhangban kivegye az EU ETS-ből. A 2017-ben kivett kibocsátás 2,85 millió tonna CO₂-t tett ki (az összes hitelesített kibocsátás mintegy 0,16 %-a).

A 2018. évi 21. cikk szerinti adatszolgáltatások szerint eddig nyolc ország (Belgium, Dánia, Franciaország, Hollandia, Horvátország, Lettország, Litvánia és Magyarország) élt a nyomon követésről és jelentésről szóló rendelet¹⁷ 13. cikkében foglalt rendelkezés által nyújtott lehetőséggel, amely az alacsony kockázatú, helyhez kötött létesítmények esetében lehetővé teszi az egyszerűsített nyomonkövetési terv alkalmazását. 2016 óta egyedül Hollandia csatlakozott. Az alacsony kibocsátású légitársaságok esetében három ország számolt be e rendelkezés alkalmazásáról 2017 vonatkozásában (Belgium, Izland és Lengyelország).

2017-ben a jelentések szerint 541 légitársaság-üzemeltető rendelkezett nyomonkövetési tervvel (2016-ban 503, 2015-ben pedig 524). A bejelentett légitársaság-üzemeltetők 58 %-a (316) kereskedelmi, míg a többi 42 % (225) nem kereskedelmi szolgáltató volt¹⁸. Összesen 280 (közel 52 %) kis kibocsátónak minősült (a 2016-os 249-hez [50 %] és a 2015-es 274-hez [52 %] képest).

¹⁷ A Bizottság 601/2012/EU rendelete (2012. június 21.) az üvegházhatást okozó gázok kibocsátásának a 2003/87/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvnek megfelelő nyomon követéséről és jelentéséről, HL L 181., 2012.7.12., 30. o.

¹⁸ Kereskedelmi légitársaság-üzemeltető például a lakosságnak szolgáltatásokat nyújtó utasszállító légitársaság. Nem kereskedelmi légitársaság-üzemeltető például a magántulajdonban lévő repülőgép.

3.2. Az uniós kibocsátásiegység-forgalmi jegyzék és az európai uniós ügyleti jegyzőkönyv (EUTL)

Az uniós kibocsátásiegység-forgalmi jegyzék és az európai uniós ügyleti jegyzőkönyv (EUTL) az általános és a légi közlekedési kibocsátási egységek tulajdonosait rögzíti a számláin található mennyiségek és a számlák közötti ügyletek feljegyzése révén. Ezek üzemeltetését és karbantartását a Bizottság végzi, míg a közel 15 000 számla (vállalatok és természetes személyek) képviselői számára továbbra is a 31 részt vevő ország nemzeti jegyzékeinek kezelői a kapcsolattartó pontok. Míg az uniós forgalmi jegyzék a helyhez kötött létesítmények és légijármű-üzemeltetők számláit kezeli, az EUTL automatikusan ellenőrzi, tárolja és engedélyezi a számlák közötti tranzakciókat, ezzel biztosítva, hogy minden átutalás megfeleljen az EU ETS szabályainak.

Az uniós kibocsátásiegység-forgalmi jegyzékben és az EUTL-ben rögzített adatok fontos információforrások az ETS-t érintő jelentéstétel különféle típusaihoz, így például a piaci stabilizációs tartalék többletmutatójának kiszámításához (lásd a 4.3. szakaszt) és az Európai Környezetvédelmi Ügynökség (EEA) általi jelentéstételhez. Az EUTL emellett átláthatóságot biztosít az EU ETS-ben, mivel információkat tesz közzé* a kiosztási jogokról és arról, hogy a helyhez kötött létesítmények és a légijármű-üzemeltetők megfelelnek-e az ETS rendelkezéseinek.

* Az EUTL által közzétett információk a következő helyen érhetők el: <http://ec.europa.eu/environment/ets/welcome.do?languageCode=hu>

Az uniós kibocsátásiegység-forgalmi jegyzék és az EUTL 2017-ben 365 napon át napi 24 órában működött, csupán a technikai frissítések miatti kisebb megszakításokkal, amelyek összesen körülbelül 17 órát tettek ki.

A Bizottság 2017-ben mind az uniós kibocsátásiegység-forgalmi jegyzék, mind az EUTL tekintetében megkezdte az áttérést egy korszerűbb és biztonságosabb tárhelyre. Az áttérés 2018 júniusában fejeződött be. Ezenfelül a Bizottság a tagállamokkal egyetértésben több változtatás végrehajtását kezdte meg az uniós kibocsátásiegység-forgalmi jegyzék működési hatékonyságának javítása céljából.

2018 februárjában módosították az uniós kibocsátásiegység-forgalmi jegyzék létrehozásáról szóló rendeletet¹⁹, hogy az EU ETS környezeti integritásának védelmét szolgáló védintézkedéseket hajtsanak végre azokban az esetekben, amikor az EU-ból kilépő valamely tagállam tekintetében megszűnik az uniós jog érvényessége.

4. A SZÉN-DIOXID-PIAC MŰKÖDÉSE 2017-BEN

Ez a fejezet az EU ETS kínálati és keresleti oldalával kapcsolatos szempontokról nyújt tájékoztatást. A kínálati oldalra vonatkozó szakasz kitér az összkvótára, a kibocsátási

¹⁹ A Bizottság (EU) 2018/208 rendelete (2018. február 12.) az uniós kibocsátásiegység-forgalmi jegyzék létrehozásáról szóló 389/2013/EU rendelet módosításáról, HL L 39., 2018.2.13., 3. o.

egységek ingyenes kiosztására, a NER 300 programra, az árverésekre, a teljes árverésre vonatkozó szabálytól való eltérésre az energiaágazat esetében (10c. cikk) és a nemzetközi jóváírások használatára, valamint tartalmaz egy fejezetet a közvetett szén-dioxid-kibocsátási költségek kompenzálásáról.

A keresleti oldal tekintetében a fejezet tájékoztatást nyújt a hitelesített kibocsátások számáról és a kibocsátási egységek keresletének és kínálatának egyensúlyba hozására szolgáló módszerekről, így például a piaci stabilizációs tartalékról.

4.1. Kínálat: a forgalomba kerülő kibocsátási egységek

4.1.1. Összkvóta

Az összkvóta a rendszer hatálya alá tartozó jogalanyok által kibocsátható üvegházhatású gázok abszolút mennyisége, amelynek révén biztosítható a kibocsátás csökkentésére irányuló cél elérése, és amely a kereskedelmi időszak alatt forgalomba bocsátott kibocsátási egységek számának felel meg. A 3. szakaszban közös uniós szintű összkvótát alkalmaznak, amely a nemzeti összkvótákból álló korábbi rendszert váltja fel.

A helyhez kötött létesítményekből származó kibocsátások 2013-as összkvótáját 2 084 301 856 kibocsátási egységben határozták meg. Ez az összkvóta évente 1,74 %-os lineáris csökkentő tényező szerint mérséklődik, amelyet a 2008 és 2012 között évente kiadott kibocsátási egységek átlagos összmenyisége alapján számítanak ki annak biztosítása érdekében, hogy a helyhez kötött létesítmények által felhasználható kibocsátási egységek száma 2020-ban 21 %-kal alacsonyabb legyen, mint 2005-ben.

A légiközlekedési ágazat összkvótáját eredetileg évi 210 349 264 légi közlekedési kibocsátási egységben határozták meg, ami 5 %-kal kevesebb, mint a légi közlekedési kibocsátási egységek 2004 és 2006 közötti átlagos éves szintje. Ezt 2014 január 1-jén 116 524 légi közlekedési kibocsátási egységgel növelték, hogy kompenzálják Horvátország csatlakozását az EU ETS-hez. Az összkvóta célja, hogy tükrözze azt a 2008-as jogszabályt*, amely kimondja, hogy az EU ETS-t ki kell terjeszteni az EGT területére érkező, onnan felszálló és azon belül közlekedő járatokra. Az EU ETS hatályát azonban 2013 és 2016 között ideiglenesen az EGT területén belüli járatokra korlátozták, hogy támogassák az ICAO-t a nemzetközi légi közlekedésből származó kibocsátások 2020-as szinteken való stabilizálását célzó globális intézkedés kidolgozásában. Ezért a forgalomba kerülő légi közlekedési kibocsátási egységek száma 2013 és 2016 között lényegesen alacsonyabb volt az eredeti összkvótánál. 2017-ben az ICAO globális intézkedésének alkalmazásáig, 2023-ig meghosszabbították a légi közlekedés tekintetében az EU ETS hatályának az EGT-n belüli járatokra való korlátozását (lásd az 5. szakaszt).

* Az Európai Parlament és a Tanács 2008/101/EK irányelve (2008. november 19.) a 2003/87/EK irányelvnek az üvegházhatást okozó gázok kibocsátási egységei Közösségen belüli kereskedelmi rendszerének a légi közlekedésre történő kiterjesztése céljából történő módosításáról.

Az 1. táblázat a helyhez kötött létesítmények összkvótájára és az évente forgalomba kerülő légi közlekedési kibocsátási egységek²⁰ számára vonatkozó adatokat mutatja be évenkénti bontásban az EU ETS 3. szakaszában.

1. táblázat: Az uniós kibocsátáskereskedelmi rendszer összkvótája, 2013–2020

Év	Éves összkvóta (létesítmények)	Évente forgalomba kerülő légi közlekedési kibocsátási egységek ²¹
2013	2 084 301 856	32 455 296
2014	2 046 037 610	41 866 834
2015	2 007 773 364	50 669 024
2016	1 969 509 118	38 879 316
2017	1 931 244 873	38 711 651
2018	1 892 980 627	38 703 971 ²²
2019	1 854 716 381	
2020	1 816 452 135	

²⁰ A 2013 óta forgalomba hozott légi közlekedési kibocsátási egységek száma a kibocsátási egységek ingyenes (az EGT-n belüli üzemeltetők tevékenységére vonatkozó tevékenységalapú referenciaértékek alapján meghatározott) kiosztásától kezdődő alulról építkező megközelítés eredménye. Az árverésre bocsátott kibocsátási egységek számát ezt követően vezetik le annak alapján, hogy az ingyenesen kiosztott kibocsátási egységeknek (ideértve a kibocsátási egységek későbbi kiosztása céljából létrehozott különleges tartalékokat gyorsan növekvő légijármű-üzemeltetők és új belépők számára) az összes kibocsátási egység 85 %-át, míg az árverésre bocsátott kibocsátási egységeknek az összes kibocsátási egység 15 %-át kell kitenniük.

²¹ Az aktualizált adatok az ingyenes kiosztás és az elárverezett mennyiségek mellett a nemzetközi jóváírások beváltását is magukban foglalják.

²² A légi közlekedési kibocsátások 2018 évi árverési naptárában szereplő mennyiségeket is tartalmazza.

4.1.2. Kiadott kibocsátási egységek

4.1.2.1. Ingyenes kiosztás

Noha az EU ETS 3. szakaszában az alapértelmezett kiosztási módszer az árverés, a kibocsátási egységek jelentős mennyiségét továbbra is ingyenesen osztják ki. A következő elveket alkalmazzák:

- a villamosenergia-termelés már nem jut ingyenes kibocsátási egységekhez;
- az ingyenes kibocsátási egységeket az egész Unióra érvényes harmonizált szabályok alapján osztják ki;
- az ingyenes kiosztás teljesítménymutatókon alapul, hogy jobban ösztönözze az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentését és az innovációt, és jutalmazza a leghatékonyabb létesítményeket;
- uniós szinten létrehozták az új belépők részére fenntartott tartalékot (NER) az új létesítmények és a kapacitásukat jelentősen növelő létesítmények számára, amely a 3. szakasz összes kibocsátási mennyiségének 5 %-át teszi ki.

Az ipari létesítmények a kibocsátásáthelyezés kockázatának kezelése céljából részesülnek ingyenes kiosztásban (azaz abban az esetben, ha a vállalatok olyan harmadik országba helyezik át termelésüket, amely az üvegházhatású gázok kibocsátása tekintetében lazább szabályokat ír elő, és ez a vállalatok összes kibocsátásának a növekedéséhez vezethet). Azok az ágazatok és alágazatok, amelyek a kibocsátásáthelyezés jelentős kockázatának kitettnek minősülnek, a kibocsátásáthelyezés kockázatának kitett ágazatok listájára* kerülnek. Jóllehet a lista eredetileg a 2015–2019-es időszakot ölelte fel, a felülvizsgált EU ETS irányelv 2020-ig meghosszabbította az érvényességét.

* A kibocsátásáthelyezés kockázatának kitett ágazatok jelenlegi listája a következő címen érhető el: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/ALL/?uri=CELEX:32014D0746>

A 3. szakasz során a rendelkezésre álló kibocsátási egységek teljes mennyiségének körülbelül 43 %-át ingyenesen fogják kiosztani az ipar és a villamosenergia-termelő létesítmények részére, a kibocsátási egységek tagállamok által árverésre bocsátandó hányada pedig 57 %-ot tesz ki.

Az új belépők részére fenntartott tartalék eredetileg 480,2 millió kibocsátási egységet tartalmazott a NER 300 programra elkülönített 300 millió kibocsátási egység levonása után. 2018 júniusáig 153,1 millió kibocsátási egységet tartalékoztak a 3. szakasz egészére 780 létesítmény számára. Az új belépők részére fenntartott tartalék fennmaradó része, amely 327,1 millió kibocsátási egységet tesz ki, a jövőben osztható ki. E kibocsátási egységek jelentős része azonban várhatóan nem kerül kiosztásra.

2018 júniusáig körülbelül 376 millióval csökkent az ingyenesen kiosztott kibocsátási egységek száma az olyan létesítmények miatt, amelyeket bezártak, vagy amelyeknek

csökkent a termelése vagy a termelési kapacitása a 3. szakaszban kiosztásra kerülő kibocsátási egységek számának meghatározásához használt adathoz képest.

2. táblázat: Az ipar számára a 2013–2018-as időszakban ingyenesen kiosztott kibocsátási egységek száma (millió)²³

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Ingyenes kiosztás²⁴ (EU28 + EGT és EFTA tagállamok)	903,0	874,8	847,6	821,3	796,2	771,9
Az új belépők részére fenntartott tartalékból történő kiosztás (zöldmezős beruházások és kapacitásbővítések)	11,5	14,7	17,8	20,3	20,7	20,0
A bezárások, valamint a termelés vagy a termelési kapacitás megváltozása miatt kiosztatlanul maradt ingyenes kibocsátási egységek	40,2	58,6	70,0	66,1	68,9	72,2

Mivel az ingyenes kiosztás iránti kereslet meghaladta a rendelkezésre álló mennyiséget, az EU ETS alá tartozó minden létesítmény számára azonos százalékból csökkentették a kiosztást az ún. ágazatközi korrekciós tényező²⁵ alkalmazásával. A Bizottság 2017 januárjában a Bíróság egyik ítéletét²⁶ követően módosította²⁷ az ágazatközi korrekciós tényező eredeti értékeit.

²³ A számadatok a 2018 júniusáig beérkezett tagállami bejelentéseket tükrözik, és a későbbi bejelentések miatt még jelentősen változhatnak.

²⁴ Eredeti összeg, az alábbi táblázatban említett csökkentések előtt.

²⁵ A 2013/448/EU bizottsági határozat, HL L 240., 2013.9.7., 27. o.

²⁶ A Bíróság 2016. április 28-i ítélete a C-191/14., C-192/14., C-295/14., C-389/14. és C-391/14–C-393/14. sz., Borealis Polyolefine GmbH és társai kontra Bundesminister für Land- und Forstwirtschaft, Umwelt und Wasserwirtschaft és társai egyesített ügyekben, EU:C:2016:311.

²⁷ A 2017/126/EU bizottsági határozat, HL L 19., 2017.1.25., 93. o.

4.1.2.1.1. A NER 300 program

A NER 300 egy nagyléptékű program, amely az innovatív, kis szén-dioxid-kibocsátást célzó demonstrációs projekteknek nyújt finanszírozást. A program a szén-dioxid környezetvédelmi szempontból biztonságos leválasztásának és tárolásának, valamint a megújuló energiaforrásokhoz kapcsolódó innovatív technológiáknak az Unión belüli, ipari méretű demonstrálására irányul.

A NER 300 finanszírozása az új belépők részére fenntartott tartalékból értékesített 300 millió kibocsátási egységből származó bevételből történik. A forrásokat a kétfordulós – 2012 decemberében és 2014 júliusában zajló – pályázati eljárás keretében kiválasztott projekteknek ítélték oda.

E két pályázati felhívás eredményeként összesen 2,1 milliárd EUR értékben ítélték oda támogatásokat 20 uniós tagállamban 38 megújuló energiaforrásokhoz kapcsolódó projekt és 1 szén-dioxid-leválasztáshoz és -tároláshoz kapcsolódó projekt részére. Ezek közül 6 projekt működik: az olaszországi BEST és a németországi Verbiostraw bioenergia-projekt, a svédországi Windpark Blaiken és az ausztriai Windpark Handalm szárazfölddiszénpark-projekt, valamint a Veja Mate és a Nordsee One németországi offshoreszélpark-projekt.

13 további projekt esetében már sor került a végső beruházási döntésre, 14 projektet pedig töröltek. 11 projekt az előkészítés különböző szakaszaiban jár. A NER 300 határozatot 2017. november 20-án módosították²⁸, hogy lehetővé váljon az első pályázati felhívás törölt projektjeiből felszabaduló források (eddig 487 millió EUR) újbóli befektetése az Európai Beruházási Bank által kezelt meglévő pénzügyi eszközökbe – az InnovFin energetikai demonstrációs projekteket támogató (EDP) eszközbe és az Európai Hálózatfinanszírozási Eszköz hitelviszonyt megtestesítő eszközébe.

A második pályázati felhívás törölt projektjeiből felszabaduló forrásokkal (eddig 515 millió EUR) az innovációs alap rendelkezésére álló forrásokat növelik (lásd a 2.3. fejezetet és a 6. függelék).

3. táblázat: Az első és a második pályázati fordulóban támogatást nyert NER 300 projektek²⁹

	1. pályázati felhívás	2. pályázati felhívás
Előkészítés alatt álló projektek	8	11
Működő projektek	6	0
Visszavont projektek	6	8

²⁸ A Bizottság (EU) 2017/2172 határozata (2017. november 20.) a 2010/670/EU határozatnak a pályázati felhívások első fordulójából származó, ki nem fizetett bevételek felhasználása tekintetében történő módosításáról.

²⁹ A 2010/670/EU bizottsági határozat értelmében az első pályázati fordulóban nyertes projektekből 2016 végéig kellett a végső beruházási döntést meghozni, míg a második pályázati forduló nyerteseinél ez a határidő 2018 júniusának vége volt.

Összesen	20	19
----------	----	----

4.1.2.1.2. A közvetett szén-dioxid-kibocsátási költségek kompenzációja

A közvetlen szén-dioxid-kibocsátási költségek fedezésére szolgáló ingyenes kiosztáson túlmenően az uniós tagállamok állami támogatást nyújthatnak, hogy kompenzálják egyes villamosenergia-intenzív iparágak közvetett szén-dioxid-kibocsátási költségeit, azaz a villamosenergia-árak abból eredő emelkedése miatti költségeket, hogy a villamosenergia-termelők a kibocsátási egységek megvásárlásának a költségeit továbbhárítják a fogyasztókra.

A közvetett szén-dioxid-kibocsátási költségek kompenzációja tagállamok közötti harmonizált alkalmazásának biztosítása, illetve a belső piaci versenytorzulások minimalizálása érdekében a Bizottság iránymutatást* adott ki az EU ETS-hez kapcsolódó állami támogatások tekintetében, amely 2020 végéig érvényes. Az iránymutatás többek között meghatározza a támogatható ágazatokat és a közvetett szén-dioxid-kibocsátási költségek kompenzációjának maximális összegeit. Az iránymutatás csak az elszámolható költségek részleges és degresszív kompenzálását teszi lehetővé**, ezért az EU széntelenítési célkitűzéseivel összhangban fenntartja a villamosenergia-hatékonyságot és a „zöld” villamos energiába való átmenetet előmozdító ösztönzőket. A felülvizsgált EU ETS irányelv lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy a 4. szakaszban folytassák a közvetett szén-dioxid-kibocsátási költségek kompenzálását, és ezt bővített átláthatósági és jelentéstételi rendelkezésekkel egészíti ki (lásd a 2.2. szakaszt). Tekintettel az új rendelkezésekre, a Bizottság kezdeményezte az EU ETS-hez kapcsolódó állami támogatásokra vonatkozó iránymutatás felülvizsgálatát a következő kereskedelmi időszakra (lásd a melléklet 6. függelékét).

* Iránymutatás az üvegházhatású gázok kibocsátási egységei 2012 utáni kereskedelmi rendszerének kontextusában hozott egyes állami támogatási intézkedésekhez, HL C 158., 2012.6.5., 4. o.

** Az elszámolható költségek maximális aránya a 2013–2015-ös időszaki 85 %-os arányról a 2016–2018-as időszakban 80 %-ra, majd a 2019–2020-as időszakban 75 %-ra csökken.

A Bizottság eddig 12³⁰, a közvetett szén-dioxid-kibocsátási költségek kompenzálására szolgáló programot hagyott jóvá 11 tagállamban. Ezek köre legutóbb a 2018. március 16-án hatályba lépett vallon programmal bővült, valamint a luxemburgi programmal, amely 2018. július 6-án kapta meg az engedélyt az állami támogatásra.

Mint a 2.2. szakasz kifejti, 2018-ban a felülvizsgált EU ETS irányelv részeként új átláthatósági és jelentéstételi követelmények léptek hatályba. Ennek eredményeképpen azoknak a tagállamoknak, amelyek ilyen pénzügyi intézkedéseket hoztak, minden év vége

³⁰ Ezen túlmenően a francia és a spanyol programot érintő módosításokat fogadtak el.

előtt három hónappal könnyen hozzáférhető formában közzé kell tenniük a kompenzáció teljes összegét, valamint annak a kedvezményezett ágazatonkénti vagy alágazatonkénti bontását.

A tagállamok 2017-ben kifizetett kompenzációiról közzétett adatokat a 4. táblázat ismerteti.

4. táblázat: A tagállamok által a közvetett szén-dioxid-kibocsátási költségek kompenzálása céljából 2017-ben kifizetett összegek

Tagállam	A támogatási rendszer időtartama	A 2016-ban felmerült közvetett költségekre 2017-ben kifizetett kompenzáció (millió EUR)	Kedvezményezettek (létesítmények) száma	Árverési bevételek 2016-ban (millió EUR)	A közvetett költségek kompenzálására fordított árverési bevételek aránya
Egyesült Királyság ³¹	2013–2020	19 ³²	95	419	4,6 %
Németország ³³	2013–2020	289	902	846	34,1 %
Belgium (Flandria) ³⁴	2013–2020	46,7	107	107	43,6 %
Hollandia ³⁵	2013–2020	53,5	92	145,5	37 %
Görögország ³⁶	2013–2020	12,4	52	147	8,4 %
Lettország ³⁷	2014–2020	1	1	21	4,8 %
Szlovákia ³⁸	2014–2020	10	5	65	15,4 %
Franciaország ³⁹	2015–2020	140	296	231	60,0 %
Finnország ⁴⁰	2016–2020	38	55	71	40,0 %
Spanyolország ⁴¹	2013–2020	84	136	365	23 %

2017-ben a 10 tagállam által együttesen kifizetett összeg a közvetett költségek kompenzálására mintegy 694 millió EUR-t tett ki. A kompenzációs programot működtető

³¹https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/723181/Indirect_Cost_Compensation_EU_ETS_UK_Publication_2017_Revised.pdf

³² Az EUR/GBP 2017-es átlagos átváltási árfolyama alapján, amely 0,88723 volt.

³³ https://www.strompreiskompensation.de/SPK/SharedDocs/news/SPK-Auswertungsbericht.html?__site=SPK

³⁴ [https://www.cnc-nkc.be/sites/default/files/report/file/2018-08-](https://www.cnc-nkc.be/sites/default/files/report/file/2018-08-13_rapportering_icl_2017_goedgekeurd_door_nkc_fr_en_nl.pdf)

[13_rapportering_icl_2017_goedgekeurd_door_nkc_fr_en_nl.pdf](https://www.cnc-nkc.be/sites/default/files/report/file/2018-08-13_rapportering_icl_2017_goedgekeurd_door_nkc_fr_en_nl.pdf)

³⁵ <https://www.rvo.nl/subsidies-regelingen/subsidieregeling-indirecte-emissiekosten-ets>

³⁶ <http://www.lagie.gr/anakoinoseis/anakoinoseis/anakoinosi/article/1605/>

³⁷ <http://ukmin.lrv.lt/lt/veiklos-sritvs/versloaplinka/pramone/valstybes-pagalba>

³⁸ http://www.envirofond.sk/_img/Prehlady/Dotacie/Dotacie_2017.pdf

³⁹ <https://www.ecologique-solidaire.gouv.fr/sites/default/files/Informations%20sur%20la%20compensation%20des%20coûts%20indirects%20en%20France.pdf>

⁴⁰ <https://tem.fi/documents/1410877/2414868/Päästökauppadirektiivin+mukaiset+tiedot+2017+maksetusta+kompensaatiotuesta/86ca7fc7-04f7-446b-843d-c4c6fb861386/Päästökauppadirektiivin+mukaiset+tiedot+2017+maksetusta+kompensaatiotuesta.pdf>

⁴¹ <http://www.mincotur.gob.es/PortalAyudas/emisionesCO2/concesion/2017/Paginas/Resolucion.aspx> és <http://www.mincotur.gob.es/PortalAyudas/emisionesCO2/concesion/2017/Paginas/PropComplementaria.aspx>

tagállamok adják az uniós GDP mintegy 70 %-át. A kompenzációban részesülő legnagyobb ágazatok a vegyipar, a nemvas fémgyártás, valamint a vas- és acélipar volt.

A felülvizsgált EU ETS irányelv egyik átláthatósági rendelkezése értelmében azoknak a tagállamoknak, amelyek bármely évben az árverési bevételeik több mint 25 %-át költik a közvetett költségek kompenzálására, jelentést kell közzétenniük, amelyben kifejtik, hogy milyen okból lépték túl ezt az összeget. Az érintett tagállamoknak tehát a közvetett költségek kompenzálására 2017-ben teljesített kifizetéseiket kellett összehasonlítaniuk a 2016-os naptári év árverési bevételeivel⁴². 2017-ben Belgium (Flandria), Finnország, Franciaország, Hollandia és Németország lépte át a 25 %-os küszöböt, és készített ennek megfelelően jelentést.

4.1.2.2. Kibocsátási egységek értékesítése árverés útján

Az EU ETS 3. szakaszától kezdve az elsődleges piacon történő árverés a kibocsátási egységek kiosztásának alapértelmezett módja. Az elsődleges árveréseket az árverésekről szóló rendelet* szabályozza, amely megszabja az árverések menetének időbeli ütemezését, lebonyolítását és egyéb vonatkozásait a nyílt, átlátható, harmonizált és diszkriminációmentes eljárás biztosítása érdekében.

* A Bizottság 1031/2010/EU rendelete (2010. november 12.) az üvegházhatást okozó gázok kibocsátási egységei Közösségen belüli kereskedelmi rendszerének létrehozásáról szóló 2003/87/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv alapján az üvegházhatást okozó gázok kibocsátási egységei árverés útján történő értékesítésének időbeli ütemezéséről, lebonyolításáról és egyéb vonatkozásairól, HL L 302., 2010.11.18., 1. o.

2017-ben módosult az árverésekről szóló rendelet, hogy 2017. november 10-től az ICE Futures Europe-ot (ICE) jelöljék ki az Egyesült Királyság aukciós platformjává. A módosítás a piaci stabilizációs tartalék küszöbön álló végrehajtása által szükségessé tett rendelkezéseket is magában foglalt. Az árverésekről szóló rendelet jelenleg is további módosítás alatt áll, hogy az EEX-et jelöljék ki Németország aukciós platformjává, és 2020-ban lehetővé tegyék a piaci stabilizációs tartalékból kivett első 50 millió kibocsátási egység elárverezését az innovációs alap számára.

A jelentéstételi időszakban az árverések a következő aukciós platformokon zajlottak:

- Európai Energiatőzsde („EEX”), amely a közös beszerzési eljárásban részt vevő 25 tagállam, illetve a közös beszerzési eljárásból saját döntése alapján kimaradó, ám külön aukciós platformot még ki nem jelölő Lengyelország közös aukciós platformjaként tart árveréseket. 2016. szeptember 5-től az EEX a második közös aukciós platformként bonyolít árveréseket, amelyre 2016. július 13-án jelölték ki;
- az EEX mint Németország árveréseinek bonyolítója Németország közös beszerzésen kívüli platformjaként;

⁴² A 2017-es kifizetések 2016-os árverési bevételekkel való összehasonlítását az indokolja, hogy a 2017-es kifizetések képezik a fogyasztóknál a villamos energia beszerzése kapcsán a 2016-os naptári évben felmerült közvetett költségek kompenzációját.

- az ICE mint az Egyesült Királyság árveréseinek lebonyolítója az Egyesült Királyság közös beszerzésen kívüli platformjaként.

Izland, Liechtenstein és Norvégia még nem kezdte meg a kibocsátási egységek árverés útján történő értékesítését. Folyik a munka annak lehetővé tétele érdekében, hogy ezeket a kibocsátási egységeket a közös aukciós platformon el lehessen árverezni.

2017-ben az árverésen értékesített össz mennyiség 89 %-ának árverését az EEX bonyolította le 27 tagállama nevében, míg az ICE a teljes mennyiség 11 %-át bonyolította le az Egyesült Királyság nevében. 2018. június 30-ig több mint 1270 árverést tartottak meg.

Az 5. táblázat az EEX és az ICE révén 2018. június 30-ig árverésre bocsátott kibocsátási egységek mennyiségéről⁴³ nyújt áttekintést, ideértve az általános célú kibocsátási egységek korai aukcióit⁴⁴.

5. táblázat: A 2012–2018-as időszakban árverésre bocsátott 3. szakaszbeli kibocsátási egységek teljes mennyisége

Év	Általános célú kibocsátási egységek	Légi közlekedési kibocsátási egységek
2012	89 701 500	2 500 000
2013	808 146 500	0
2014	528 399 500	9 278 000
2015	632 725 500	16 390 500
2016	715 289 500	5 997 500
2017	951 195 500	4 730 500
2018 (2018. június 30-ig)	482 921 500	1 930 000

Az árverések általában zökkenőmentesen zajlottak le, és az aukciós elszámolóárak általában szorosan igazodtak a másodlagos piaci árakhoz.

2017. január és 2018. június között négy árverést töröltek, vagy mert nem érték el a kikiáltási árat, vagy mert a teljes ajánlati mennyiség nem érte el az árverésre bocsátott mennyiséget. E négy törölt árveréssel együtt összesen kilenc árverést töröltek a 2012 vége óta megtartott több mint 1270 árverés közül. Az általános kibocsátási egységek tekintetében 2013 és 2018. június 30. között indított árverések vonatkozásában az aukciós elszámolóárak, a résztvevők száma,

⁴³ Az általános célú kibocsátási egységek mennyiségét az 1359/2013/EU határozat figyelembevételével állapították meg. A légi közlekedési kibocsátási egységek mennyiségét a 377/2013/EU határozat és a 421/2014/EU rendelet figyelembevételével állapították meg.

⁴⁴ 2012-ben a 3. szakasz kibocsátási egységeinek korai árverésére került sor tekintettel arra a villamosenergia-ágazatban széles körben elterjedt kereskedelmi gyakorlatra, hogy a villamos energiát tőzsdén kívüli határidős ügyletek keretében értékesítik, a szükséges inputot (ezen belül a kibocsátási egységeket) pedig az output értékesítése után szerzik be.

valamint az aukciós fedezettség áttekintése a 2. függelékben található. Az aukciós platformok minden egyes árverés részletes eredményét kellő időben közzéteszik a kifejezetten erre a célra létrehozott weboldalakon. Az árverések működésére vonatkozó további tájékoztatás, többek közt a részvételre, az aukciós fedezettségre és az árakra vonatkozó információk a Bizottság weboldalán⁴⁵ közzétett tagállami jelentésekben találhatók.

2012 és 2018. június 30. között a tagállamok árverésekből elért összes bevétele meghaladta a 26 milliárd EUR-t (a keletkezett összbevétel egyedül 2017-ben 5,6 milliárd EUR-t tett ki). Az EU ETS irányelv úgy rendelkezik, hogy a tagállamoknak az árverésekből származó bevételek – ideértve a szolidaritás és a növekedés érdekében kiosztott kibocsátási egységekből származó összes bevételt is – legalább 50 %-át éghajlatváltozással vagy energiaüggyel kapcsolatos célokra kell fordítaniuk. A Bizottságnak benyújtott adatok alapján 2017-ben a tagállamok e bevételeknek átlagosan 80 %-át meghatározott, éghajlatváltozással vagy energiaüggyel kapcsolatos célokra költötték vagy tervezték költeni⁴⁶.

⁴⁵ http://ec.europa.eu/clima/policies/ets/auctioning/documentation_en.htm

⁴⁶ További információ az árverésekből származó bevételek tagállamok általi felhasználásáról az éghajlat-politikai fellépés 2018-as eredményjelentésében érhető el: COM/2018/716 final, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=COM:2018:716:FIN>

4.1.2.3. A teljes körű árverésre vonatkozó szabálytól való eltérés az energiaágazat esetében

Az EU ETS irányelv 10c. cikke eltérést határoz meg az árverés általános szabályától, hogy támogassa a villamosenergia-ágazat korszerűsítésére irányuló beruházásokat egyes alacsonyabb jövedelmű uniós tagállamokban. Tízből nyolc jogosult tagállam* igénybe veszi ezt az eltérést, és ingyenesen biztosít kibocsátási egységeket a villamosenergia-termelők számára azzal a feltétellel, hogy azok megfelelő beruházásokat hajtanak végre.

A 10c. cikk alapján ingyenesen kiosztott kibocsátási egységeket levonják a kibocsátási egységek azon mennyiségéből, amelyet a tagállam egyébként árverésre bocsátana. Az eltérés végrehajtására vonatkozó nemzeti szabályoktól függően a villamosenergia-termelők a nemzeti beruházási tervben felsorolt folyamatban lévő beruházásaikkal, vagy az ilyen beruházások finanszírozására szolgáló nemzeti alapba való befizetéseikkel egyenértékű kibocsátási egység-mennyiségben részesülnek ingyenesen. Mivel a kibocsátási egységek villamosenergia-termelőknek való, 10c. cikk szerinti ingyenes kiosztása elvben állami támogatást jelentene, a 10c. cikkben foglalt eltérés végrehajtására szolgáló nemzeti programokat az állami támogatási szabályok alapján engedélyezték, és ezek az állami támogatásról szóló iránymutatás hatálya alá tartoznak.**

A 10c. cikk szerinti átmeneti ingyenes kiosztás a következő kereskedelmi időszakban továbbra is rendelkezésre áll majd, de az átláthatóságra vonatkozó bővített rendelkezések és azon alternatív lehetőség mellett, hogy a jogosult tagállamok a 10c. cikk szerinti kibocsátási egységek egészét vagy egy részét arra is felhasználhatják, hogy a modernizációs alap keretében támogassanak beruházásokat (lásd a 2.3. szakaszt).

* Az eltérésre Bulgária, Ciprus, a Cseh Köztársaság, Észtország, Lengyelország, Lettország, Litvánia, Magyarország, Málta és Románia jogosult. Málta és Lettország úgy döntött, hogy ezt a lehetőséget nem veszi igénybe.

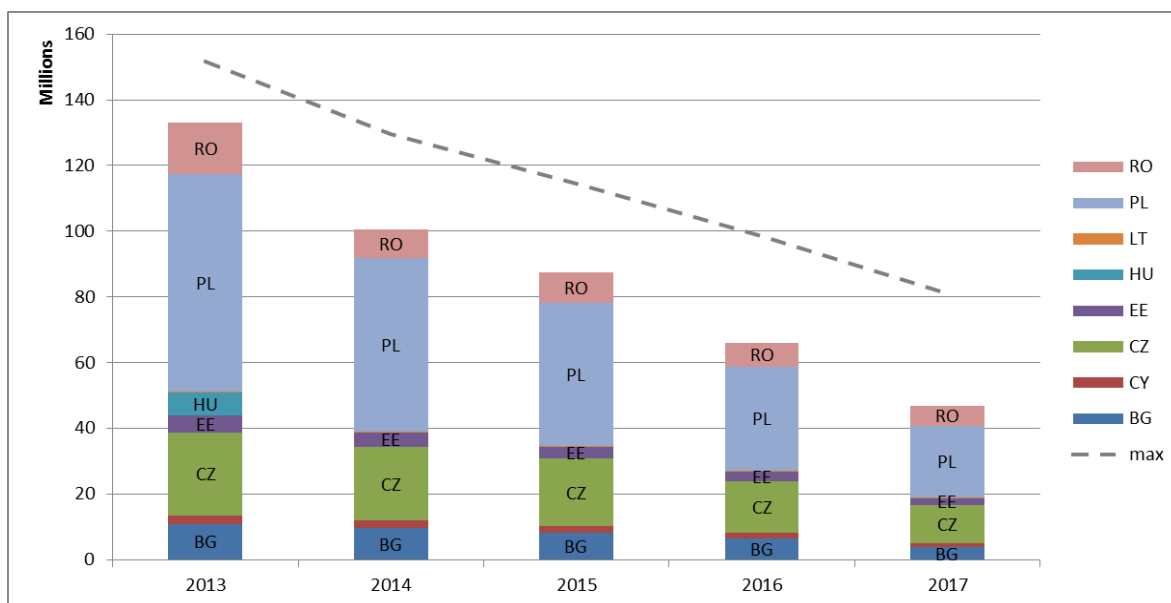
** Iránymutatás az üvegházhatású gázok kibocsátási egységei 2012 utáni kereskedelmi rendszerének kontextusában hozott egyes állami támogatási intézkedésekhez, HL C 158., 2012.6.5., 4. o.

A villamosenergia-termelők számára 2017-ben ingyenesen kiosztott kibocsátási egységek számát az 1. táblázat és a melléklet 1. függeléke, míg a kibocsátási egységek évenkénti maximális számát az 1. függelék 2. táblázata ismerteti.

A 2009 és 2017 közötti beruházási támogatás bejelentett összértéke körülbelül 11,3 milliárd euró. Ennek az összegnek mintegy 80 %-át szánták az infrastruktúra fejlesztésére és átalakítására, míg a beruházások többi része a tiszta technológiákhoz vagy a kínálat diverzifikálásához kapcsolódott.

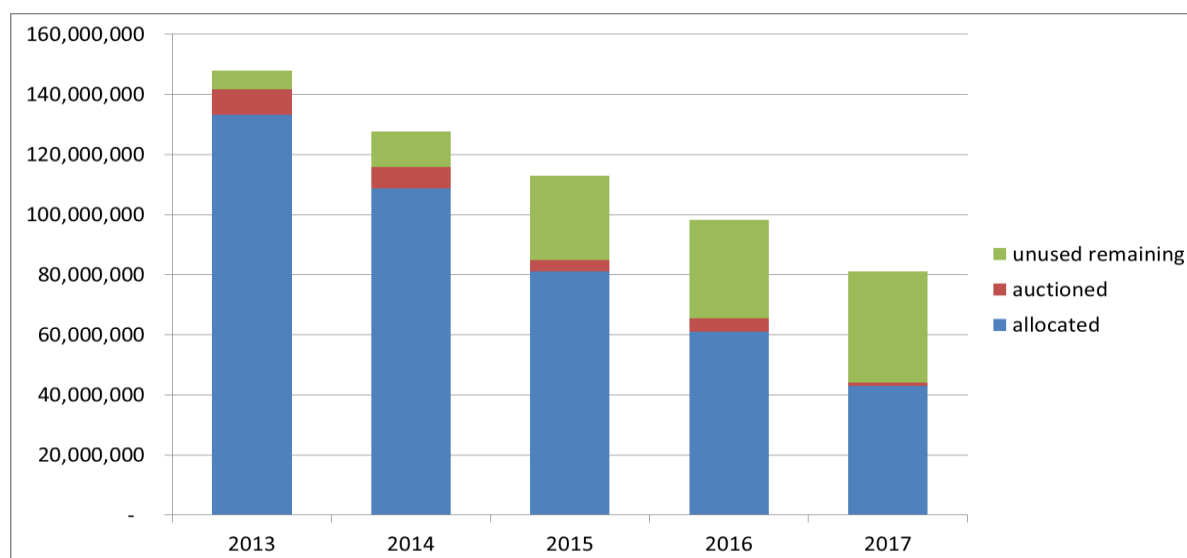
A ki nem osztott kibocsátási egységeket vagy el lehet árverezni, vagy a felülvizsgált EU ETS irányelv rendelkezéseinek megfelelően a 2021–2030-as időszakban a versenytárgyalásos ajánlattételi eljárással kiválasztott 10c. cikk szerinti beruházásoknak lehet kiosztani (lásd a 2.3. szakaszt). A 2. ábra a 2013–2017-es időszakban kiosztott kibocsátási egységek számát mutatja be.

2. ábra: A 10c. cikk alapján ingyenesen kiosztott kibocsátási egységek

A 3. ábra azt mutatja be, hogy a 10c. cikk szerinti kibocsátási egységek mekkora hányadát osztották ki, adták hozzá az árverésre bocsátott kibocsátási egységekhez vagy hagyták felhasználatlanul (azaz nem osztották ki és nem is adták hozzá az árverésre bocsátott egységekhez). Például a Lengyelország 2013 és 2017 között árverésre bocsátott kibocsátási egységeiből a 10c. cikk céljából levont mintegy 113 millió kibocsátási egységet még nem osztottak ki, és nem is adták hozzá árverésekre bocsátandó egységekhez.

3. ábra: Kibocsátási egységek megoszlása (kiosztott, árverésre bocsátott, megmaradó felhasználatlan)

Kiosztott
kibocsátási
egységek

	Árverésre bocsátott kibocsátási egységek
	Megmaradó felhasználatlan kibocsátási egységek

A 6. táblázat a 2013 és 2017 között árverésre bocsátott, valamint a megmaradó felhasználatlan 10c. cikk szerinti kibocsátási egységek számát mutatja be. A táblázat utolsó oszlopa jelzi, hogy eddig hány kibocsátási egység csoportosítható át és osztható ki a 2021–2030-as időszakban versenytárgyalásos ajánlattételi eljárással kiválasztott beruházásokra.

6. táblázat: A 2013 és 2017 között felhasználatlanul maradt 10c. cikk szerinti kibocsátási egységek kezelése

Tagállam	Az árverésre bocsátott 10c. cikk szerinti kibocsátási egységek száma (millió)	A megmaradó felhasználatlan kibocsátási egységek száma ⁴⁷ (millió)
BG	7,8	1,1
CY	0,0	0,0
CZ	0,2	0,2
EE	0,3	0,4
HU	0	0,9
LT	0,7	0,4
PL	0,0	113,3
RO	12,4	4,4
Összesen	21,4	119,6

4.1.3. Nemzetközi jóváírások

Az EU ETS résztvevői 2020-ig felhasználhatják a Kiotói Jegyzőkönyv tiszta fejlesztési mechanizmusa és az együttes végrehajtás nemzetközi jóváírásait az EU ETS keretében fennálló kötelezettségeik teljesítésére*. E jóváírások a kibocsátáscsökkentési projektek eredményeként a légkörből eltávolított egy tonna CO₂-t megtestesítő pénzügyi eszközök. A 3. szakaszban a jóváírásokat már nem adják le közvetlenül, ehelyett azok az egész naptári évben bármikor beválthatók kibocsátási egységekre.

Az EU ETS résztvevőinek számos minőségi előírásnak kell eleget tenniük a jóváírások felhasználásához: a nukleáris, valamint erdősítési, visszaerdősítési projektekből származó jóváírásokat nem fogadják el, valamint a 2012 után regisztrált új projekteknek a legkevésbé fejlett országokban kell lenniük. A jóváírások helyhez kötött létesítmények és a légijármű-üzemeltetők által felhasználható maximális mértékét is meghatározták**.

A felülvizsgált EU ETS irányelv rendelkezéseinek megfelelően a nemzetközi jóváírások a következő kereskedelmi időszakban nem használhatók fel az EU ETS-nek való megfelelésre.

* A tiszta fejlesztési mechanizmus és az együttes végrehajtás projektjei kiotói szén-dioxid-krediteket generálnak: igazolt kibocsátáscsökkentéseket, illetve kibocsátáscsökkentési egységeket (ERU-k). A 389/2013/EU bizottsági rendelet előírja, hogy a 2013 és 2020 közötti időszakra a Kiotói Jegyzőkönyv dohai módosító jegyzőkönyve értelmében jogilag kötelező számszerűsített célértékkel nem rendelkező, valamint az ilyen célértékkel rendelkező, de a módosításra vonatkozó megerősítő okirat letétbe helyezését elmulasztó harmadik országok által kiadott ERU-k tartását az uniós kibocsátási egység-forgalmi jegyzékben csak abban az esetben indokolt lehetővé tenni, ha igazoltan olyan kibocsátáscsökkentést testesítenek meg, amely 2013 előtt bekövetkezettként hitelesítve van.

**A Bizottság 1123/2013/EU rendelete (2013. november 8.) a nemzetközi jóváírási jogosultságoknak a 2003/87/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv értelmében történő meghatározásáról, HL L 299., 2013.11.9., 32. o.

A 2. és a 3. szakasz (2008–2020) nemzetközi jóváírási jogosultságainak pontos mennyisége részben a jövőbeli hitelesített kibocsátási mennyiségektől függ, de piaci elemzők körülbelül 1,6 milliárd jóváírást valószínűsítene. A felhasznált vagy beváltott nemzetközi jóváírások teljes mennyisége 2018. június 30-án 1,49 milliárdot tesz ki, ami meghaladja a megengedett becsült maximum 90 %-át.

A nemzetközi jóváírások beváltásáról a melléklet 3. függelége nyújt teljes körű áttekintést.

4.2. Kereslet: a forgalomból kivont kibocsátási egységek

2017-ben az EU ETS-ben részt vevő létesítmények kibocsátásai az EU kibocsátási egység-forgalmi jegyzékében rögzített adatok alapján készült becslések szerint 2016-hoz képest kis mértékben, 0,18 %-kal nőttek. Jóllehet az enyhe növekedés megtöri a kibocsátásoknak a 3. szakasz kezdete, azaz 2013 óta csökkenő tendenciáját, erre magyarázattal szolgál a reál-GDP 2,4 %-os növekedése, amely nagyobb, mint a jelenlegi kereskedelmi időszak kezdete óta bármely másik évben elért növekedés.

7. táblázat: Hitelesített kibocsátások (millió tonna CO₂-egyenértékben)

Év	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Hitelesített teljes kibocsátás	1904	1867	1908	1814	1803	1751	1754
Változás az x-1. évhez képest	-1,8 %	-2 %	2,2 %	-4,9 %	-0,6 %	-2,9 %	0,2 %
Az energiaágazat hitelesített kibocsátása	1,155	1,153	1,101	1,011	1,005	957	949
Változás az x-1. évhez képest		-0,2 %	-4,5 %	-8,1 %	-0,6 %	-4,8 %	-0,8 %
Az ipari létesítmények hitelesített kibocsátása	749	714	807	803	798	794	805
Változás az x-1. évhez képest		-4,7 %	13,1 %	-0,6 %	-0,6 %	-0,5 %	1,4 %
Az EU28 reál-GDP-jének⁴⁸ növekedési üteme	1,7 %	-0,5 %	0,2 %	1,7 %	2,2 %	1,9 %	2,4 %

GDP-adatok forrása:

<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tec00115>

(letöltve: 2018. július). A légi közlekedésből származó hitelesített kibocsátások külön szerepelnek az 5. részben.

Mint a táblázat mutatja, a kibocsátások növekedéséért főként az ipar a felelős, az energiaágazat kibocsátásai ugyanakkor kis mértékben csökkentek.

Az önként törölt kibocsátási egységek száma 2017-ben 84 827 volt. Összességében 2018 júniusának végéig 300 181 kibocsátási egység önkéntes törlését vették nyilvántartásba.

⁴⁸ GDP-adatok forrása:

<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tec00115>

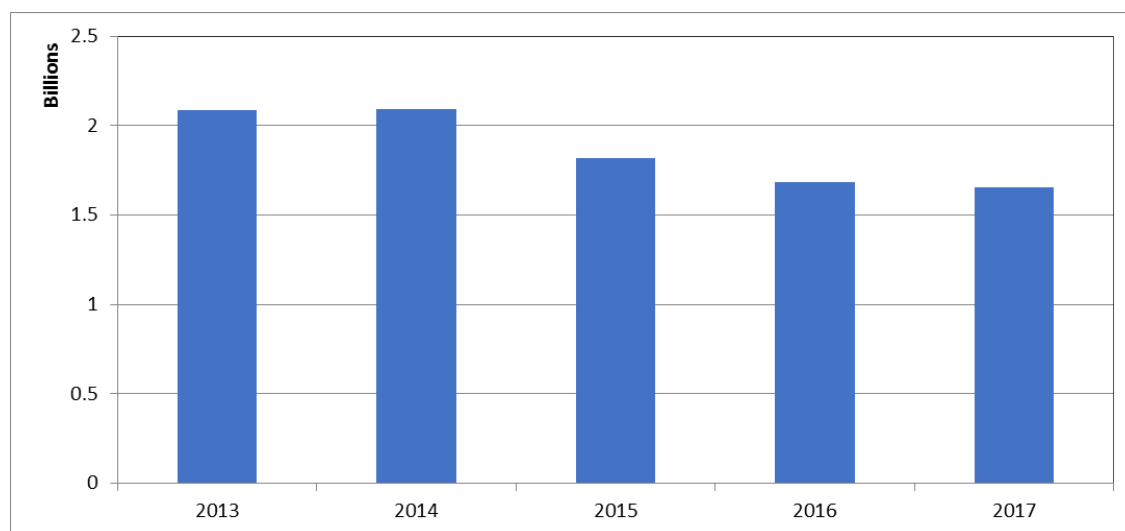
(letöltve: 2018. július)

4.3. A kereslet és a kínálat egyensúlyba hozása

2013-ban, a 3. szakasz kezdetén az EU ETS-t a kibocsátási egységek kereslete és kínálata között kialakult nagymértékű strukturális egyensúlyhiány jellemezte, ami 2,1 milliárd kibocsátási egységet tett ki. A többlet a jelenlegi kereskedelmi időszak alatt folyamatosan csökkent: 2014-ben nem változott, majd 2015-ben 1,78 milliárd kibocsátási egységre, 2016-ban 1,69 milliárd egységre, 2017-ben pedig 1,65 milliárd kibocsátási egységre zsugorodott, ami jelentős csökkenés. Ez a három év alatt összesen közel félmilliárd egységnyi csökkenést jelent. A csökkenés a 2014-től 2016-ig alkalmazott későbbre ütemezési intézkedés⁴⁹ hatását tükrözi, amelyet részben ellensúlyoztak a 2013-tól 2016-ig tartó időszak csökkenő kibocsátásai.

A 4. ábra az európai szén-dioxid-piac többletének alakulását mutatja be 2017 végéig.

4. ábra: Az európai szén-dioxid-piac többletének alakulása 2013 és 2017 között

A kibocsátási egységek kínálata és kereslete közti strukturális egyensúlytalanság kezelése érdekében 2015-ben létrehoztak egy piaci stabilizációs tartalékot⁵⁰, amely a kibocsátási egységek árverési kínálatát hivatott rugalmasabbá tenni. A piaci stabilizációs tartalék 2019-ben kezdi majd meg működését.

⁴⁹ Az Európai Parlament és a Tanács 1359/2013/EU határozata (2013. december 17.) a 2003/87/EK irányelvnek az üvegházhatást okozó gázok kibocsátási egységei árverés útján történő értékesítésének időbeli ütemezésére vonatkozó rendelkezések pontosítása érdekében történő módosításáról, HL L 343., 2013.12.19., 1. o.

⁵⁰ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2015/1814 határozata (2015. október 6.) az üvegházhatású gázok uniós kibocsátáskereskedelmi rendszeréhez piaci stabilizációs tartalék létrehozásáról és működtetéséről, valamint a 2003/87/EK irányelv módosításáról, HL L 264., 2015.10.9., 1. o.

A piaci stabilizációs tartalék szempontjából kulcsfogalom a forgalomban lévő kibocsátási egységek teljes száma. A kibocsátási egységek a tartalékba kerülnek, ha a forgalomban lévő kibocsátási egységek teljes száma meghaladja az előre meghatározott felső határt (833 millió kibocsátási egység), illetve felszabadulnak a tartalékból, ha számuk az előre meghatározott alsó határ (400 millió kibocsátási egység) alá süllyed*. Így a piaci stabilizációs tartalék felszívja, illetve felszabadítja a kibocsátási egységeket, ha a forgalomban lévő egységek száma egy előre meghatározott tartományon kívül kerül. A későbbre ütemezett kibocsátási egységek, valamint az ún. ki nem osztott** kibocsátási egységek is a tartalékba kerülnek.

A forgalomban lévő kibocsátási egységek számát – amely a piaci stabilizációs tartalék által felszívott, illetve az abból felszabadított kibocsátási egységek számának meghatározásához szükséges – a következő képlettel kell kiszámítani:

A forgalomban lévő kibocsátási egységek száma összesen = kínálat – (kereslet + a piaci stabilizációs tartalékban lévő egységek)

A képletben használt kínálat és kereslet alkotóelemeit a melléklet 4. függelékében szereplő 1. táblázat írja le részletesen.

*Vagy ha intézkedéseket fogadnak el az EU ETS irányelv 29a. cikke értelmében.

**A ki nem osztott kibocsátási egységek olyan kibocsátási egységek, amelyeket az EU ETS irányelv 10a. cikkének (7) bekezdése alapján nem osztottak ki, azaz az új belépők tartalékában maradtak, vagy amelyeket a 10a. cikk (19) és (20) bekezdésének alkalmazása miatt nem osztottak ki, azaz a tervek szerint létesítményeknek osztották volna ki őket ingyenesen, de ez a működés (részleges) megszüntetése vagy a teljesítmény jelentős csökkentése miatt elmaradt. A ténylegesen „ki nem osztott” kibocsátási egységek, amelyek a kibocsátásáthelyezési tényezőnek a jelenlegi időszakban a kibocsátásáthelyezési jegyzékben nem szereplő ágazatokra való alkalmazásából erednek, illetve amelyek az EU ETS irányelv 10c. cikke alapján nem kerülnek kiosztásra, a tervek szerint nem kerülnek be a piaci stabilizációs tartalékba az (EU) 2015/1814 határozat 1. cikkének (3) bekezdése alapján. Az ilyen kibocsátási egységek így nem tartoznak a piaci stabilizációs tartalék körébe (lásd az EU ETS irányelv 4. szakaszra szóló felülvizsgálatára vonatkozó javaslatot kísérő hatásvizsgálat [SWD(2015) 135 final] 225. oldalát).

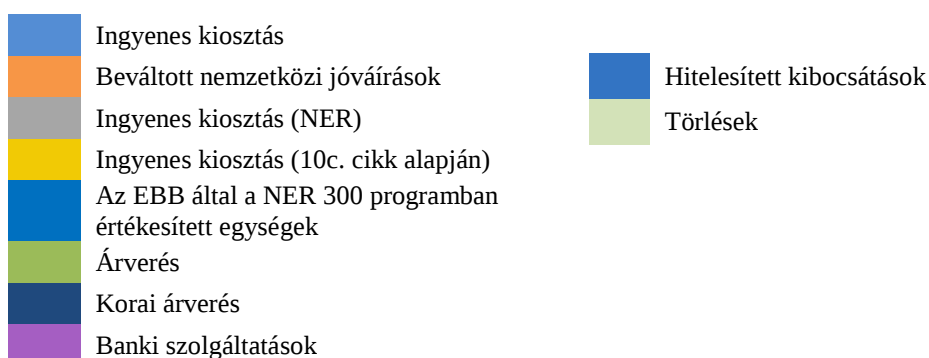
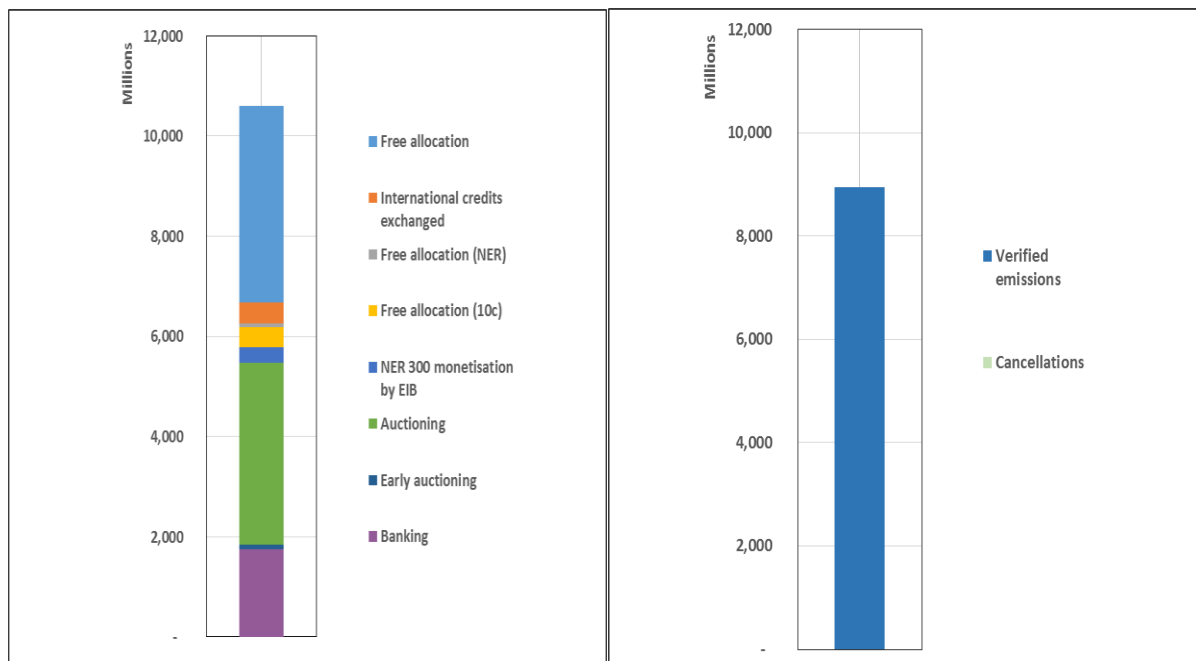
A szén-dioxid-piacról szóló jelentés lehetővé teszi a keresleti és a kínálati adatok összevonását, amelyeket az EU ETS irányelvből és végrehajtási rendelkezéseiből eredő beszámolási kötelezettségek ütemezése szerint kell közzétenni. Az említett ütemezést, az érintett adatokat és az időbeli hatályt a melléklet 4. függelékének 2. táblázata tartalmazza. A kínálat és a kereslet 2017. évi összetételét az 5. ábra mutatja be. A vonatkozó adatokat a piaci stabilizációs tartalék célját szolgáló, forgalomban lévő kibocsátási egységek teljes számáról szóló közlemény részeként is közzétették⁵¹.

⁵¹ C(2018) 2801 final, https://ec.europa.eu/clima/sites/clima/files/ets/reform/docs/c_2018_2801_en.pdf

5. ábra: Az összesített kereslet és kínálat összetétele 2017 végéig

Kínálat (összesített adat, millió)

Kereslet (összesített adat, millió)

A Bizottság – előkészítve a piaci stabilizációs tartalék 2019-es működésbe lépését – 2017 május közepétől kezdődően rendszeresen közzé teszi⁵² az előző évben forgalomban lévő kibocsátási egységek teljes számát. Másodszor 2018 májusában tették közzé a forgalomban levő kibocsátási egységek teljes számát, ami 1 654 574 598 kibocsátási egységnek felelt meg⁵³. A 2018-as közzététel eredményeképpen első alkalommal kerülnek kibocsátási egységek a piaci stabilizációs tartalékba, aminek hatására 2019 első nyolc hónapja során csökken az árverési mennyiség.

A felülvizsgált EU ETS irányelv két ponton változtat lényegesen a piaci stabilizációs tartalék működésén (lásd a 2.1. szakaszt is). Először is, 12 %-ról 24 %-ra nő, azaz megkétszereződik a forgalomban lévő kibocsátási egységek 2019-től 2023-ig tartalékba helyezendő része. Ez

⁵² C(2017) 3228 final, https://ec.europa.eu/clima/sites/clima/files/ets/reform/docs/c_2017_3228_en.pdf

⁵³ C(2018) 2801 final, https://ec.europa.eu/clima/sites/clima/files/ets/reform/docs/c_2018_2801_en.pdf

lényegesen felgyorsítja a többlet csökkentésének az ütemét. Másodszor, 2023-tól kezdődően a piaci stabilizációs tartalékban lévő, az előző évben aukcióra vitt mennyiségen felüli kibocsátási egységek már nem lesznek érvényesek.

Így a forgalomban lévő kibocsátási egységek 2018-as teljes száma és a felülvizsgált jogszabály alapján a 2019-es árverési mennyiségek közel 265 millió kibocsátási egységgel csökkennek 2019 első nyolc hónapja során, ami a többlet 16 %-ának felel meg. Ennek következtében 2019 első nyolc hónapjában mintegy 40 %-kal kevesebb kibocsátási egységet fognak elérvezeni, mint 2018 azonos időszakában. A 7. függelék a 2019-es árverési mennyiség alapján nyújt tájékoztatást a tagállamok hozzájárulásairól a piaci stabilizációs tartalékhoz 2019. január és augusztus között.

5. LÉGI KÖZLEKEDÉS

A légiközlekedési ágazat 2012 óta képezi az EU ETS részét. Az eredeti jogszabály az Európai Gazdasági Térségbe (EGT) érkező és onnan felszálló valamennyi járatra vonatkozott. Az EU azonban úgy határozott, hogy 2012 és 2016 között a kötelezettségeket az EGT területén belüli járatokra korlátozza, hogy támogassa a Nemzetközi Polgári Repülési Szervezetet (ICAO) a légi közlekedésből származó kibocsátások csökkentését célzó globális intézkedés kidolgozásában.

2016 októberében az ICAO Közgyűlése elfogadta az állásfoglalást a nemzetközi légi közlekedés kibocsátáskompenzációs és -csökkentési rendszeréről (CORSIA), amelynek indulása 2021-ben esedékes. A CORSIA kibocsátáskompenzációs programként szolgál, amelynek célja, hogy a 2020. évi szinten stabilizálja a nemzetközi légi közlekedésből származó kibocsátásokat. Erre tekintettel 2017-ben módosították az EU ETS irányelvet, hogy annak hatálya a légi közlekedést illetően 2023-ig továbbra is csak az EGT-n belüli járatokra terjedjen ki.

Amíg az ICAO el nem fogadja a CORSIA vonatkozó eszközeit és meg nem születnek az EU ezt követő határozatai a CORSIA EU-n belüli lehetséges végrehajtásáról, az EU 2017-ben úgy döntött, hogy a nemzetközi folyamat lendületének fenntartása érdekében 2023. december 31-ig meghosszabbítja a harmadik országokból induló, illetve harmadik országokba tartó járatok jelenlegi mentességét az EU ETS szerinti kötelezettségek alól, amely döntés felülvizsgálható.⁵⁴ A hatály tehát 2023-ig továbbra is az EGT-n belüli járatokra korlátozódik. Ezt követően, ha nem kerül sor felülvizsgálatra, újra az eredeti „teljes hatály” lesz alkalmazandó.

Ezenfelül a felülvizsgált EU ETS irányelv előírja, hogy az Európai Bizottságnak jelentést kell tennie az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak arról, hogy hogyan hajtható végre a CORSIA az uniós jogban az irányelv felülvizsgálata révén. Azt is meghatározza,

⁵⁴ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2017/2392 rendelete (2017. december 13.) a 2003/87/EK irányelvnek a hatály légiközlekedési tevékenységekre vonatkozó jelenlegi korlátozásainak fenntartása és egy piaci alapú globális intézkedés 2021-től történő bevezetésének előkészítése céljából történő módosításáról, HL L 350., 2017.12.29., 7. o.

hogy a légi közlekedési kibocsátási egységekre 2021-től kezdődően 2,2 %-os lineáris csökkentési tényezőt kell alkalmazni.

2017-ben az EGT-n belüli hatállyal összhangban adtak ki kibocsátási egységeket. Az ingyenes kiosztás valamivel meghaladta a 33,1 millió kibocsátási egységet. Ez a szám az ingyenes kiosztásból (valamivel több mint 32,0 millió kibocsátási egység), valamint az új belépők és gyorsan növekvő üzemeltetők számára létrehozott különleges tartalékból kiosztott közel 1,1 millió ingyenes kibocsátási egységből tevődik össze. Az e tartalékból származó kiosztások 2017–2020-ban megkettőződnek, mivel a teljes 2013–2020-as időszakra vonatkoznak.

Ami a légi közlekedésből származó kibocsátások alakulását illeti, a hitelesített kibocsátások 2017-ben tovább emelkedtek és elérték a 64,2 millió tonna CO₂-t, ami 2016-hoz képest 4,5 %-os növekedést jelent.

A 2017 januárja és decembere között árverésre bocsátott kibocsátási egységek mennyisége körülbelül 4,7 millió volt.

A 8. táblázat a hitelesített kibocsátásokat, az ingyenes kiosztást és a légi közlekedési ágazat árverésre bocsátott volumenét foglalja össze a 3. szakasz kezdetétől fogva.

8. táblázat: Hitelesített kibocsátások és a légiközlekedési ágazatnak való kiosztás

Év	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Hitelesített kibocsátások (millió tonna CO₂- egyenérték)	53,5	54,8	57,1	61,5	64,2	
A hitelesített kibocsátások változása az x-1. évhez képest		2,5 %	4,1 %	7,6 %	4,5 %	
Ingyenes kiosztás (EU28 + EGT és EFTA tagállamok, millió kibocsátási egység)⁵⁵	32,5	32,4	32,2	32,0	32,0	
Az új belépők és gyorsan növekvő üzemeltetők számára létrehozott különleges tartalékból való ingyenes kiosztás(millió kibocsátási egység)	0	0	0	0	1,1	1,1

⁵⁵ E számok nem veszik figyelembe a légijármű-üzemeltetők bezárását.

Az árverésre bocsátott kibocsátási egységek mennyisége (millió)	0	9,3	16,4	5,9	4,7	1,9 ⁵⁶
--	---	-----	------	-----	-----	-------------------

A 2013–2015-ös időszakban árverésre bocsátott légiközlekedési kibocsátási egységek mennyisége tükrözi a társjogalkotó 2013-as döntését „az óra megállításáról”⁵⁷ és az éghajlattal kapcsolatos kötelezettségek EGT területén belüli járatokra való korlátozásáról. A légiközlekedési ágazat esetében a megfelelést 2012-re és 2013-ra halasztották. Az elhalasztott 2012-es mennyiséget ezért 2014-ben bocsátották árverésre, míg a légiközlekedésből származó 2013. és 2014. évi kibocsátások esetében 2015. január és április között került sor a megfelelésre.

⁵⁶ 2018. június végéig.

⁵⁷ Az Európai Parlament és a Tanács 377/2013/EU határozata (2013. április 24.) az üvegházhatást okozó gázok kibocsátási egységei Közösségen belüli kereskedelmi rendszerének létrehozásáról szóló 2003/87/EK irányelvtől való ideiglenes eltérésről EGT-vonatkozású szöveg, HL L 113., 2013.4.25., 1. o.

6. PIACFELÜGYELET

A pénzügyi eszközök piacairól szóló új irányelv* (MiFID II. irányelv) alapján a kibocsátási egységek 2018. január 3-tól pénzügyi eszköznek minősülnek. Ez annyit jelent, hogy ugyanazok a szabályok vonatkoznak a másodlagos szén-dioxid-piac azonnali szegmensére (kibocsátási egységekkel a másodlagos piacon azonnali leszállítás céljából lebonyolított ügyletek) is, mint a hagyományos pénzügyi piacokra (köztük azokra, ahol a szén-dioxid-kibocsátásból származtatott termékekkel kereskednek a vezető platformokon vagy a tőzsdén kívül [OTC]). E szegmens így az átláthatóság, a befektetők védelme és az integritás tekintetében azonos alapra került a származtatott ügyletek piacával. A piaci visszaélésekkel kapcsolatos kérdéseket leszámítva az elsődleges piac felügyeletét továbbra is az árverésekre vonatkozó rendelet szabályozza.

A pénzügyi eszközöknek a MiFID II. irányelvben adott meghatározására történő kereszthivatkozás alapján a pénzügyi piacra vonatkozó egyéb jogszabályokat is alkalmazni kell. Ez a helyzet különösen a piaci visszaélésekről szóló rendelet** esetében, amelyet az elsődleges és másodlagos piacokon is alkalmazni kell a kibocsátási egységeket érintő ügyletek és magatartás tekintetében. Ehhez hasonlóan, a pénzmosási irányelvben*** a MiFID II. irányelvre történő kereszthivatkozás alapján a MiFID-irányelv szerinti engedéllyel rendelkező kibocsátásiegység-kereskedőknek kötelezően ügyfél-átvilágítást kell végezniük a kibocsátási egységek másodlagos azonnali piacán. ****

* Az Európai Parlament és a Tanács 2014/65/EU irányelve (2014. május 15.) a pénzügyi eszközök piacairól, valamint a 2002/92/EK irányelv és a 2011/61/EU irányelv módosításáról.

** Az Európai Parlament és a Tanács 596/2014/EU rendelete (2014. április 16) a piaci visszaélésekről (piaci visszaélésekről szóló rendelet), valamint a 2003/6/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv és a 2003/124/EK, a 2003/125/EK és a 2004/72/EK bizottsági irányelv hatályon kívül helyezéséről.

*** Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2015/849 irányelve (2015. május 20.) a pénzügyi rendszerek pénzmosás vagy terrorizmusfinanszírozás céljára való felhasználásának megelőzéséről, a 648/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet módosításáról, valamint a 2005/60/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv és a 2006/70/EK bizottsági irányelv hatályon kívül helyezéséről.

**** Az ügyfél-átvilágítás az elsődleges piacon és a kibocsátási egységekből származtatott pénzügyi eszközök másodlagos piacán már jelenleg is kötelező.

Az egyaránt 2014-ben elfogadott MiFID II. irányelv és a piaci visszaélésekről szóló rendelet tervbe veszi az általános rendszer egyes pontokon történő hozzáigazítását a szén-dioxid-piac sajátosságaihoz (lásd a 2015. évi szén-dioxid-piaci jelentést)⁵⁸.

A 2016–2018-as időszakban több, a MiFID II. irányelv⁵⁹ és a piaci visszaélésekről szóló rendelet⁶⁰ rendelkezéseinek részletesebb szempontjait szabályozó intézkedést fogadtak el.

⁵⁸ COM(2015) 576 final,

https://ec.europa.eu/clima/sites/clima/files/strategies/progress/docs/com_2015_576_annex_1_cover_en.pdf

⁵⁹ https://ec.europa.eu/info/law/markets-financial-instruments-mifid-ii-directive-2014-65-eu/amending-and-supplementary-acts/implementing-and-delegated-acts_en

6.1. A kibocsátási egységek jogi természete és adóügyi megítélése

A kibocsátási egységek jogi természete és adóügyi megítélése országonként változik, mivel az EU ETS irányelvben nem határozták meg e két szempontot. Az országok a 21. cikk értelmében benyújtott jelentéseikben kötelesek évente beszámolni a kibocsátási egységek jogi természetével és adóügyi megítélésével kapcsolatos nemzeti rendszereikről. Az elmúlt évtizedben a harmonizálás hiánya ellenére érett és nagyon likvid piac alakult ki. A jelenlegi szabályozási keret adja a szükséges jogi alapokat egy átlátható, likvid szén-dioxid-piachoz, miközben biztosítja a piac stabilitását és integritását.

A kibocsátások jogi jellege országonként változóan a pénzügyi eszközöktől és immateriális javaktól a tulajdonjogokig és árukig terjed. A 21. cikk szerinti, 2018-ben benyújtott adatszolgáltatások szerint legalább öt részt vevő ország (Írország, Németország, Norvégia, Olaszország, Svédország) megváltoztatta vagy megváltoztatni tervezi nemzeti jogszabályait, főként a MiFID II. irányelv végrehajtását illetően⁶¹.

A kibocsátási egységek adóügyi megítélése tekintetében csak három ország számolt be arról, hogy a kibocsátási egységek kibocsátása hozzáadottértékadó-köteles. Ezzel szemben a legtöbb részt vevő országban (Ciprus, Észtország, Izland és Liechtenstein kivételével mindenhol) héa fizetendő a kibocsátási egységek másodlagos piacon folyó tranzakciói után.

Az országok többsége arról számol be, hogy a kibocsátási egységekkel kapcsolatos belföldi ügyletekre fordított adózás vonatkozik. A fordított adózásra vonatkozó eltérés az áru vagy szolgáltatás eladójáról a vevőjére hárítja át az ügylet után fizetendő héa megfizetésének kötelezettségét, ami hatékony védelmet jelent a héacsalások ellen. 2018 májusában a Tanács elfogadta a 2006/112/EK irányelv (a héairányelv) módosítását⁶² az eltérés alkalmazásának a 2018 utáni időszakra, 2022. június 30-ig történő meghosszabbítása érdekében. A tagállamokat arra biztatják, hogy folytassák a fordított adózás alkalmazását, hogy ezzel továbbra is megfelelő védelmet biztosítsanak a szén-dioxid-piac számára.

A társaságoknak nyújtott kibocsátási egységeket további adóterhek sújthatják (pl. társasági adó vagy társasági jövedelemadó alkalmazása révén). Tizenhat tagállam számolt be arról, hogy nincsenek náluk ilyen adóterhek.

⁶⁰ https://ec.europa.eu/info/law/market-abuse-regulation-eu-no-596-2014/amending-and-supplementary-acts/implementing-and-delegated-acts_en

⁶¹ Attól még, hogy a kibocsátási egységet a MiFID II. irányelv uniós szinten pénzügyi eszköznek minősítette, nincs szükség automatikusan a kibocsátási egységek nemzeti jogban való besorolására vagy átsorolására, mivel e minősítés célja a pénzügyi piacokról szóló uniós rendelet alkalmazása, és nem célja, hogy rendezze a kibocsátási egységek jogi jellegét (a magánjog alapján) vagy elszámolási módját.

⁶² A Tanács (EU) 2018/1695 irányelve (2018. november 6.) a közös hozzáadottértékadó-rendszerről szóló 2006/112/EK irányelvnek a bizonyos csalásra alkalmas termékek értékesítése és szolgáltatások nyújtása esetén alkalmazott választható fordított adózás, valamint a héacsalás elleni gyorsreagálási mechanizmus alkalmazási időszaka tekintetében történő módosításáról, HL L 282., 2018.11.12., 5. o.

7. A KIBOCSÁTÁSOK NYOMON KÖVETÉSE, JELENTÉSE ÉS ELLENŐRZÉSE

A nyomon követésre, jelentésre, hitelesítésre és akkreditációra vonatkozó előírásokat a nyomon követésről és jelentésről szóló rendelettel*, valamint az akkreditációról és hitelesítésről szóló rendelettel** harmonizálták.

Az uniós kibocsátáskereskedelmi rendszerben a nyomonkövetési rendszer „elemekből felépíthető” megközelítésként van kialakítva, amely a költséghatékonyság érdekében nagy fokú rugalmasságot biztosít az üzemeltetők számára, ugyanakkor rendkívül megbízhatóvá teszi a nyomon követett kibocsátási adatokat. E célból többféle nyomonkövetési módszer (számításon alapuló vagy mérésen alapuló módszer, valamint kivételes esetekben kivételes eljárás) is megengedett. A létesítmények egyes részei tekintetében a módszereket kombinálni is lehet. A légi jármű-üzemeltetők esetében csak a számításon alapuló módszerek kivitelezhetők, és az üzemanyag-fogyasztás az a központi paraméter, amelyet az EU ETS hatálya alá tartozó légi járatok esetében meg kell határozni. A létesítményekre és a légi jármű-üzemeltetőkre olyan követelmény vonatkozik, miszerint az illetékes hatóság által a nyomon követésről és jelentésről szóló rendelet alapján jóváhagyott nyomonkövetési tervvel kell rendelkezniük, aminek köszönhetően elkerülhető a nyomonkövetési módszerek önkényes kiválasztása és az adatok időbeli eltérése is.

Az akkreditációról és hitelesítésről szóló rendelet a 3. és a későbbi szakaszokra uniós szinten harmonizált módszert vezetett be a hitelesítők akkreditálására. A jogi személynek vagy más jogalanynak minősülő hitelesítőket egy nemzeti akkreditáló testületnek kell akkreditálnia ahhoz, hogy az akkreditációról és hitelesítésről szóló rendelet szerinti hitelesítést végezhesse. Ennek az egységes akkreditációs rendszernek az az előnye, hogy lehetővé teszi a kölcsönösen elismert hitelesítők számára, hogy valamennyi részt vevő országban működjenek, ezáltal teljes mértékben kiaknázza a belső piac adta lehetőségeket, és hozzájárul ahhoz, hogy összességében elegendő hitelesítő álljon rendelkezésre.

* A Bizottság 601/2012/EU rendelete (2012. június 21.) az üvegházhatást okozó gázok kibocsátásának a 2003/87/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvnek megfelelő nyomon követéséről és jelentéséről, HL L 181., 2012.7.12., 30. o.

7.1. Általános fejlemények

A Bizottság továbbra is ösztönzi, hogy az országok a rendelkezésükre bocsátott útmutatás és mintadokumentumok⁶³ alapján javítsák a nyomon követésről és jelentésről szóló rendelet, valamint az akkreditációról és hitelesítésről szóló rendelet végrehajtását.

Az e két rendelet végrehajtásával kapcsolatban szerzett tapasztalatok azt mutatják, hogy a nyomon követésre, jelentésre, hitelesítésre és akkreditációra vonatkozó szabályok a

⁶³ A nyomon követésről és jelentésről szóló rendelethez és az akkreditációról és hitelesítésről szóló rendelethez kapcsolódó minták és útmutató dokumentumok itt találhatók:
https://ec.europa.eu/clima/policies/ets/monitoring_en#tab-0-1

harmonizáció további növelése érdekében tökéletesítésre szorulnak, ezzel csökkentve az üzemeltetőkre és a részt vevő országokra nehezedő adminisztratív terhet és fokozva a rendszer hatékonyságát.

A részt vevő országokkal 2017 februárjában kezdődően konzultációt folytattak azzal a céllal, hogy az EU ETS 4. szakaszára való felkészülés érdekében naprakésszé tegyék e két rendeletet, illetve javítsák és egyszerűsítsék a nyomonkövetési, jelentési, hitelesítési és akkreditációs folyamatokat.

Általánosan elfogadott tény, hogy amióta a nyomon követésről és jelentésről szóló rendelet lehetővé tette az országok számára az elektronikus jelentéstétel kötelezővé tételét, javult a megfelelési rendszer hatékonysága. 2018-ban 16 részt vevő ország számolt be arról, hogy a nyomonkövetési tervekhez, kibocsátási jelentésekhez, hitelesítési jelentésekhez és/vagy fejlesztési jelentésekhez a Bizottság által megszabott minimumkövetelményeknek megfelelő elektronikus mintákat vagy meghatározott fájlformátumokat használnak. Tizenkét részt vevő ország számol be arról, hogy az EU ETS rendszerrel kapcsolatos jelentéstételhez valamilyen automatizált informatikai rendszert használ.

7.2. Nyomon követés a gyakorlatban

A részt vevő országok által a 21. cikk alapján 2018-ben benyújtott jelentések alapján a legtöbb létesítmény a számításon alapuló módszert alkalmazza⁶⁴. Csak 23 ország 179 létesítményéről (1,7 %) jelentették, hogy a kibocsátást folyamatosan mérő rendszert használ, amelyek közül a legtöbb Németországban, Franciaországban és a Cseh Köztársaságban található. Jóllehet az országok száma megegyezik a tavalyival, összesen 29-cel több létesítmény alkalmazza ezt a megközelítést.

Csupán 11 ország számolt be arról, hogy összesen 36 létesítményben alkalmaznak kivételes eljárást, amely mintegy 3,4 millió tonna CO₂-egyenérték kibocsátását érinti (szemben az előző év 5,1 millió tonna CO₂-egyenértékével). A kivételes módszertannal kapcsolatban jelentett teljes kibocsátás 35 %-ért egy hollandiai létesítmény felel.

A létesítmények túlnyomó többsége betartja a nyomon követésről és jelentésről szóló rendelet legkisebb meghatározási szintjének alapértelmezett értékeit⁶⁵. A jelentések szerint a C. kategóriájú létesítmények közül csak 106 (a tavalyinál eggyel több), vagyis az összes létesítmény 13,7 %-a (az előző évi 13 %-hoz képest) tér el legalább egy paraméter esetében attól a követelménytől, hogy a jelentős forrásanyagokra a legmagasabb meghatározási szinteket alkalmazzák. Ilyen eltérések csak akkor megengedettek, ha az üzemeltető bizonyítja, hogy a legmagasabb meghatározási szint műszakilag nem megvalósítható, vagy

⁶⁴ Ennek fő oka, hogy a mérésen alapuló módszer a releváns üvegházhatású gázok koncentrációjának folyamatos méréséhez számottevő erőforrást és know-how-t igényel, amivel sok kisebb üzemeltető nem rendelkezik.

⁶⁵ A 601/2012/EU bizottsági rendelet előírja, hogy valamennyi üzemeltetőnek teljesítenie kell bizonyos minimális meghatározási szinteket: a nagyobb kibocsátási forrásoknak magasabb meghatározási szinteknek kell megfelelniük (megbízhatóbb adatminőséget kell biztosítaniuk), míg a kisebb forrásokra költséghatékonysági okokból kevésbé szigorú követelmények vonatkoznak.

észszerűtlen költségekhez vezet. Amennyiben e feltételek már nem állnak fenn, az üzemeltetők kötelesek ennek megfelelően fejleszteni nyomonkövetési rendszerüket. A jelentések szerint a 2013-as jelentéstételi időszakban az összes C. kategóriájú létesítmény 16 %-a nem teljesítette a legmagasabb meghatározási szintet valamilyen oknál fogva. Ezért megfigyelhető, hogy a 3. szakasz kezdete óta egyre több C. kategóriájú létesítmény felel meg a legmagasabb meghatározási szintnek.

Hasonlóképpen, 23 részt vevő ország jelentései azt mutatják, hogy összességében a B. kategóriájú létesítmények 21 %-ánál engedélyezett a nyomon követésről és jelentésről szóló rendelet alapértelmezett előírásaitól vett eltérés valamilyen formája, szemben az előző évi 22 %-kal és az azt megelőző évi 26 %-kal, ami a legmagasabb meghatározási szintnek való megfelelés folyamatos javulását jelzi.

7.3. Akkreditált hitelesítés

A 21. cikk szerinti jelentésekben nem szerepel a hitelesítők teljes létszáma, de észszerű becslés a tüzelőanyag-égetésre (az akkreditálás elsődleges területére) akkreditáltak száma alapján az, hogy összesen legalább 124 különböző hitelesítő végzett akkreditálást a 2017-es hitelesítések kapcsán. Ami a légi közlekedést illeti, a 2018. évi 21. cikk szerinti adatszolgáltatások szerint 2017-re 46 egyéni hitelesítőt akkreditáltak. Az Európai Akkreditálási Együttműködés (EA) biztosítja a központi kapcsolódást az érintett nemzeti akkreditáló testületek és az EU ETS akkreditált hitelesítőit tartalmazó jegyzékek között⁶⁶.

A hitelesítők részt vevő országok általi kölcsönös elismerése sikeresen működik: huszonhat ország számolt be arról, hogy a területén legalább egy külföldi hitelesítő tevékenykedik.

Megállapítható, hogy a hitelesítők nagymértékben megfelelnek az akkreditációról és hitelesítésről szóló rendeletnek. Lengyelország egy hitelesítő felfüggesztéséről számolt be, két ország (Lengyelország és a Cseh Köztársaság) pedig egy, illetve két hitelesítő akkreditációjának a visszavonását jelentette 2017-ben. Ehhez képest 2016-ban egy felfüggesztésre és egy visszavonásra került sor, 2015-ben pedig nem számoltak be felfüggesztésről és visszavonásról. Csak Lengyelország számolt be arról, hogy két hitelesítő 2017-re szóló akkreditációjának csökkentette a hatályát; ezzel szemben 2016-ban egy hitelesítő esetében került sor egy csökkentésre, 2015-ben pedig négy ország számolt be ilyen csökkentésről öt hitelesítő esetében.

Idén kilenc ország számolt be a hitelesítőkkal kapcsolatban beérkezett panaszról (ez eggyel több, mint tavaly). A panaszok teljes száma azonban 12 %-kal kevesebb. A jelentések szerint a beérkezett panaszok 95 %-át megoldották (hasonlóan a tavalyi évhez, amikor ez az arány 96 %-ot tett ki). A hitelesítők azonosításával kapcsolatban a nemzeti akkreditáló testületek és

⁶⁶ Az EA listája az EU ETS számára hitelesítőket akkreditáló nemzeti akkreditáló testületek elérhetőségeiről: <http://www.european-accreditation.org/information/national-accreditation-bodies-having-been-successfully-peer-evaluated-by-ea>

az illetékes hatóságok közti információcsere részeként megjelenő nem-megfelelőségről tizenkét tagállam számolt be (szemben az előző évi kilenc tagállammal).

8. AZ IGAZGATÁSI RENDSZEREK ÁTTEKINTÉSE

Az EU ETS-ben részt vevő országok különböző megközelítéseket alkalmaznak a rendszer végrehajtásáért felelős illetékes hatóságok vonatkozásában. Néhány országban több helyi hatóság vesz részt a végrehajtásban, míg más országokban sokkal inkább központosított a megközelítés.

Az utolsó jelentéstételi időszak óta nem voltak jelentős változások a részt vevő országok igazgatási rendszereiben. A 2018. évi 21. cikk szerinti adatszolgáltatások szerint országonként átlagosan 5 illetékes hatóság vett részt az EU ETS végrehajtásában⁶⁷. A hatóságok közötti koordináció tekintetében különböző eszközöket és módszertanokat jelentettek, többek között például (13 országban) a nyomonkövetési tervek vagy kibocsátási jelentések központi kezelésével kapcsolatos jogalkotási eszközöket, (9 országban) a központi illetékes hatóság által a helyi hatóságoknak nyújtott kötelező erejű utasításokat és útmutatásokat, (15 országban) a hatóságok közötti rendszeres munkacsoportokat vagy találkozókat és (11 országban) egy közös informatikai platform alkalmazását. Nyolc tagállam (Ciprus, Észtország, Írország, Izland, Liechtenstein, Luxemburg, Málta, Olaszország) jelezte, hogy a fentiek közül egyik sem működik náluk.

Az engedélyezés és a jóváhagyott nyomonkövetési tervek után kiszabott közigazgatási díjak tekintetében 14 ország (ugyanazok, mint tavaly) arról számolt be 2018-ban, hogy nem számítanak fel díjat a létesítmények üzemeltetőinek (Ciprus, Észtország, Franciaország, Görögország, Hollandia, Írország, Liechtenstein, Lettország, Luxemburg, Litvánia, Málta, Németország, Svédország, Szlovákia). A légi jármű-üzemeltetők 15 országban (Belgium, Ciprus, Cseh Köztársaság, Észtország, Görögország, Hollandia, Lettország, Liechtenstein, Litvánia, Luxemburg, Málta, Németország, Spanyolország, Svédország, Szlovákia) nem fizetnek díjat, ami szinten nem jelent változást a tavalyi évhez képest. A díjak országonként és az érintett szolgáltatások szerint jelentősen eltérnek egymástól. A létesítmények engedélyével és a nyomonkövetési tervének jóváhagyásával kapcsolatos díj például 5 EUR és 7 690 EUR között mozog, míg a légi közlekedés esetében a nyomonkövetési tervek jóváhagyásával kapcsolatos díj 5 EUR és 2 400 EUR között változik.

A részt vevő országok rendszerei összességében nagyrészt hatékonyak, és összhangban vannak az adott ország igazgatási rendszerével. Továbbra is erősíteni és ösztönözni kell a helyi hatóságok közti kommunikációt és a bevált gyakorlatok illetékes hatóságok közötti megosztását többek közt az EU ETS megfelelési fórumának tevékenységei és az éves EU ETS megfelelési konferencia révén.

⁶⁷ Néhány esetben előfordulhat, hogy az országok több regionális/helyi hatóságot is egy illetékes hatóságként jelentenek be.

9. MEGFELELÉS ÉS VÉGREHAJTÁS

Az EU ETS irányelv többletkibocsátási bírságot ír elő egy (indexált) 100 eurós összeg formájában, amelyet a kibocsátott CO₂ minden olyan tonnája után kell megfizetni, amelyre nem adtak le kellő időben kibocsátási egységet. Az EU ETS végrehajtásának szabálysértéseiért járó más bírságok az érintett ország által hozott nemzeti rendelkezések szerint alakulnak.

Az EU ETS-ben nagyon magas a megfelelési arány: a kibocsátások mintegy 99 %-ára minden évben időben benyújtják az előírt számú kibocsátási egységet. A 2017-re kibocsátásokat bejelentő létesítményeknek hozzávetőlegesen 1 %-a nem adta le a 2018. április 30-i határidőig az összes kibocsátását ellentételező kibocsátási egységeket. E létesítmények az EU ETS rendszeren belüli kibocsátások körülbelül 0,4 %-át adják. A légiközlekedési ágazatban szintén nagyon magas a megfelelés szintje: az EU ETS hatálya alá tartozó, légi közlekedésből származó kibocsátások 98 %-áért felelős légi jármű-üzemeltetők megfeleltek az előírásoknak.

Az illetékes hatóságok továbbra is különféle megfelelési ellenőrzéseknek vetik alá az éves kibocsátási jelentéseket. A 2018. évi 21. cikk szerinti adatszolgáltatások alapján valamennyi részt vevő ország ellenőrzi az éves kibocsátási jelentéseket teljesség szempontjából (a jelentések 100 %-a, kivéve Spanyolországot [95 %], Franciaországot [99 %], Svédországot [3 %] és az Egyesült Királyságot [59 %]). A jelentések továbbá arra utalnak, hogy az országok átlagosan a jelentések közel 80 %-át ellenőrzik a nyomkövetési tervekkel való összhang (valamennyi ország), mintegy 74 %-át pedig a kiosztási adatok szempontjából (valamennyi ország, kivéve Finnországot, Máltát, Norvégiát, Olaszországot és Svédországot). Huszonnégy ország számolt be arról, hogy egyéb adatokkal is végez összehasonlító ellenőrzést.

A 2018-ban benyújtott 21. cikk szerinti jelentések alapján az illetékes hatóságok tizenöt országban végeztek a hiányzó adatokra vonatkozó óvatos becsléseket 131 létesítmény esetében. Ezek közül 79-ről azonban az Egyesült Királyság számolt be a 2017 előtti évekből származó kibocsátások vonatkozásában, újonnan feltárt korábbi hibák alapján. Ha az egyesült királyságbeli adatokat levonjuk a 2017-es teljes számból, 52 létesítmény esetében jelentettek óvatos becsléseket (az összes létesítmény hozzávetőlegesen 0,5 %-a), szemben a 2016-os 57 (0,5 %), illetve a 2015-ös 45 létesítménnyel (0,4 %). Az érintett 2017. évi kibocsátások bejelentett mennyisége 2,8 millió tonna CO₂ volt (szemben az előző évi 1,9 millió tonnával és az azt megelőző év 8,3 millió tonnájával), ami az összes kibocsátás körülbelül 0,2 %-a (szemben a 2016-os 0,1 %-kal és a 2015-ös 0,5 %-kal). Az óvatos becslések mögött álló leggyakoribb indok a kibocsátási jelentés hiánya március 31-i határidővel, vagy olyan kibocsátási jelentés, amely nem felelt meg tökéletesen a nyomon követésről és jelentésről szóló rendelet/akkreditációról és hitelesítésről szóló rendelet előírásainak.

A légi közlekedés hiányzó adataira vonatkozó óvatos becslésekről csak 8 ország számolt be 33 légi jármű-üzemeltető esetében (az összes üzemeltető 6,1 %-a), a légi közlekedésből

származó teljes kibocsátás 0,8 %-a tekintetében. Ehhez képest tavaly négy ország 18 légi jármű-üzemeltetőről (3,5 %) számolt be.

Az illetékes hatóságok ellenőrzései továbbra is fontosak a hitelesítők munkájának kiegészítése érdekében. 2017-ben valamennyi ország megerősítette, hogy a létesítmények esetében további ellenőrzéseket végeznek. A legtöbb ország hasonló megközelítésről számolt be a légi jármű-üzemeltetők esetében is (kivéve Ciprust, Görögországot, Liechtensteint, Olaszországot és Romániát). A legtöbb ország (Görögország, Luxemburg, Málta, Olaszország és Svédország kivételével mind) arról számolt be, hogy 2017-ben helyszíni ellenőrzéseket hajtott végre a létesítményekben.

2017-re vonatkozóan kilenc ország számolt be többletkibocsátási bírság alkalmazásáról 30 létesítmény esetében (Belgium 1, Bulgária 3, Cseh Köztársaság 1, Egyesült Királyság 8, Franciaország 1, Lengyelország 1, Olaszország 8, Portugália 1, Románia 6). A légi közlekedés tekintetében 61 légi jármű-üzemeltető esetében jelentettek többletkibocsátási bírságot (Egyesült Királyság 35, Franciaország 1, Hollandia 1, Lengyelország 1, Lettország 1, Olaszország 6, Németország 7, Portugália 6 és Spanyolország 3).

Kilenc ország erősítette meg, hogy a 2017-es jelentéstételi időszak során bírságokat szabott ki (a többletkibocsátási bírságokon kívül). A jelentések szabadságvesztésről egyáltalán nem számoltak be, ugyanakkor összesen 37,8 millió EUR pénzügyi értékben rögzítettek bírságokat, hivatalos felszólításokat és utolsó figyelmeztető levelet, amelyek 73 létesítményt és 27 légi jármű-üzemeltetőt érintettek⁶⁸.

A 2017-ben jelentett leggyakoribb kihágások közé az alábbiak tartoztak: a kapacitásváltozás bejelentésének elmulasztása (24 eset), a hitelesített éves kibocsátási jelentés benyújtásának elmulasztása a megfelelő határidőig (23 eset), engedély nélküli működés (17 eset), illetve a megfelelően jóváhagyott nyomkövetési terv hiánya (11 eset).

2018 elején elkezdődött az EU ETS megfeleléstértékelésének ötödik ciklusa. Az értékelésnek a célja az EU ETS-nek való megfeleléssel kapcsolatos problémák feltárása a részt vevő országok szintjén, valamint a részt vevő országok támogatása az EU ETS végrehajtásának javításában a javítási lehetőségek, a bevált gyakorlatok és a képzési igények azonosításával. Az új értékelés a korábbi, 2014-es értékelésre támaszkodik majd, valamint az EU ETS nyomkövetési, jelentési, hitelesítési és akkreditációs támogatási projekt keretében 2015–2016-ban végzett további megfelelés-ellenőrzési munkára, amelynek során cselekvési terveket fogalmaztak meg a részt vevő országok EU ETS-nek való megfelelésének elősegítésére.

Az új értékelés egyik fontos újdonsága egy jártassági vizsgálat, amelynek keretében minden ország illetékes hatóságának egy-egy képviselőjét arra kéri, hogy vizsgálja felül egy létesítmény példaként szolgáló nyomkövetési tervét, éves kibocsátási jelentését és egyéb jelentéseit. Ezen túlmenően minden országban elemzik egy meghatározott létesítmény EU ETS nyomkövetési, jelentési, hitelesítési és akkreditációs dokumentumait, és

⁶⁸ Ez a teljes összeg nem tartalmazza a Portugáliában a légi közlekedési ágazatra kivetett bírságokat, mivel a szankcionálási folyamatok lezáratlansága miatt még nem állapították meg a bírságok értékét.

országspecifikus felméréseket készítenek, hogy teljessé tegyék az EU ETS keretében végzett engedélyezés, ellenőrzés és végrehajtás, valamint a nyomonkövetési, jelentési, hitelesítési és akkreditációs tevékenységek végrehajtásának ismeretét.

10. KÖVETKEZTETÉSEK ÉS KILÁTÁSOK

Az elmúlt év legfontosabb fejleménye az EU ETS nagyratörő reformjának az elfogadása volt a következő kereskedelmi időszakra. A reform lehetővé teszi az EU ETS számára, hogy hozzájáruljon a 2030-as uniós éghajlat-politikai célkitűzések eléréséhez, és hogy az EU teljesíteni tudja a Párizsi Megállapodásban vállalt kötelezettségeit. A megreformált ETS 2030-ig 43 %-kal fogja csökkenteni a kibocsátásokat, miközben védi az európai ipar versenyképességét. Ezenfelül segíteni fog az iparnak és a villamosenergia-ágazatnak abban, hogy megfeleljenek az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaságra való áttérés innovációs és beruházási kihívásainak. A felülvizsgált jogszabály elfogadását követően a figyelem immár az új rendelkezések 4. szakasz megkezdődése előtti végrehajtására helyeződik át. Teljes lendülettel folyik a kibocsátáshelyezéssel és az ingyenes kiosztással, valamint az innovációs alappal kapcsolatos végrehajtási munka (lásd a 6. függelék).

Az utóbbi években a kibocsátási egységek többletének kezelésére elfogadott jogszabályi változások szintén kezdik meghozni gyümölcseit. A kibocsátási egységek többlete – főként a későbbre ütemezésnek köszönhetően – máris jelentősen csökkent, és a 3. szakasz kezdete óta 2017-ben érte el a legalacsonyabb szintet. A piaci stabilizációs tartalék többletmutatójának idej, másodszori közzététele most első alkalommal jár a kibocsátási egységek tartalékba való áthelyezésével. A megreformált ETS és a benne foglalt szigorítások 2019 első nyolc hónapja folyamán összességében mintegy 40 %-kal csökkentik az árverési mennyiséget 2018 azonos időszakához képest. Mivel a tartalék működésének első öt évében kétszeres mennyiségű kibocsátási egységet kell a tartalékba helyezni, széles körben arra számítanak, hogy az elkövetkező években folytatódni fog a többlet jelentős csökkenése. Az e frontokon elért eredményeknek köszönhetően nőtt a piaci szereplők bizalma, amit a szén-dioxidár-jelzés tavalyi megerősödése is mutat.

Jelentős előrelépés történt a légi közlekedés területén is. A légi közlekedésből származó kibocsátások csökkentését célzó globális rendszer létrehozására irányuló nemzetközi folyamat lendületének fenntartása, valamint a globális rendszer jövőbeli uniós végrehajtásának megkönnyítése érdekében a légi közlekedés tekintetében az EU ETS hatályának az EGT-n belüli járatokra való korlátozását 2023-ig meghosszabbították. A léci is magasabbra került: 2021-től most először a légi közlekedésre is ugyanaz a lineáris csökkentési tényező vonatkozik majd, mint a létesítményekre, és a légi közlekedési kibocsátási egységekre vonatkozó összkvóta így évente 2,2 %-kal csökken majd.

Az EU ETS felépítménye a 3. szakasz ötödik évében is szilárd maradt, és az igazgatás szervezése minden tagállamban eredményesnek bizonyult. Ezenfelül annak köszönhetően, hogy az új pénzügyi piaci szabályok alapján a kibocsátási egységek pénzügyi eszköznek minősülnek, nőtt a szén-dioxid-piacon az átláthatóság, a befektetővédelem és az integritás általános szintje. A héairányelvnek a fordított adózásra vonatkozó eltérés alkalmazása 2018 vége utáni meghosszabbítására irányuló módosítása elfogadásával fontos előrelépés történt az európai szén-dioxid-piac héacsallással szembeni védelmének fenntartása érdekében is.

A megerősített és szigorított ETS is hangsúlyozza a szén-dioxid-piacokat fejlesztő vagy kialakító más, Európán kívüli szabályozókkal és partnerekkel való aktív együttműködés fontosságát.

A Bizottság továbbra is nyomon követi az európai szén-dioxid-piacot, és az erről szóló következő jelentését 2019 végén teszi közzé.

MELLÉKLET

1. függelék

1. táblázat: A villamosenergia-ágazat korszerűsítésére fordított ingyenesen kiosztott kibocsátási egységek száma

	A tagállam által a 10c. cikk szerint kérelmezett ingyenesen kiosztott kibocsátási egységek száma				
Tagállam	2013	2014	2015	2016	2017
BG	11 009 416	9 779 243	8 259 680	6 593 238	3 812 436
CY	2 519 077	2 195 195	1 907 302	1 583 420	1 259 538
CZ	25 285 353	22 383 398	20 623 005	15 831 329	11 681 994
EE	5 135 166	4 401 568	3 667 975	2 934 380	2 055 614
HU	7 047 255 ⁶⁹	n. a.	n. a.	n. a.	n. a.
LT	322 449	297 113	269 475	237 230	200 379
PL	65 992 703	52 920 889	43 594 320	31 621 148	21 752 908
RO	15 748 011	8 591 461	9 210 797	7 189 961	6 222 255
Összesen	133 059 430	100 568 867	87 532 554	65 990 706	46 985 124

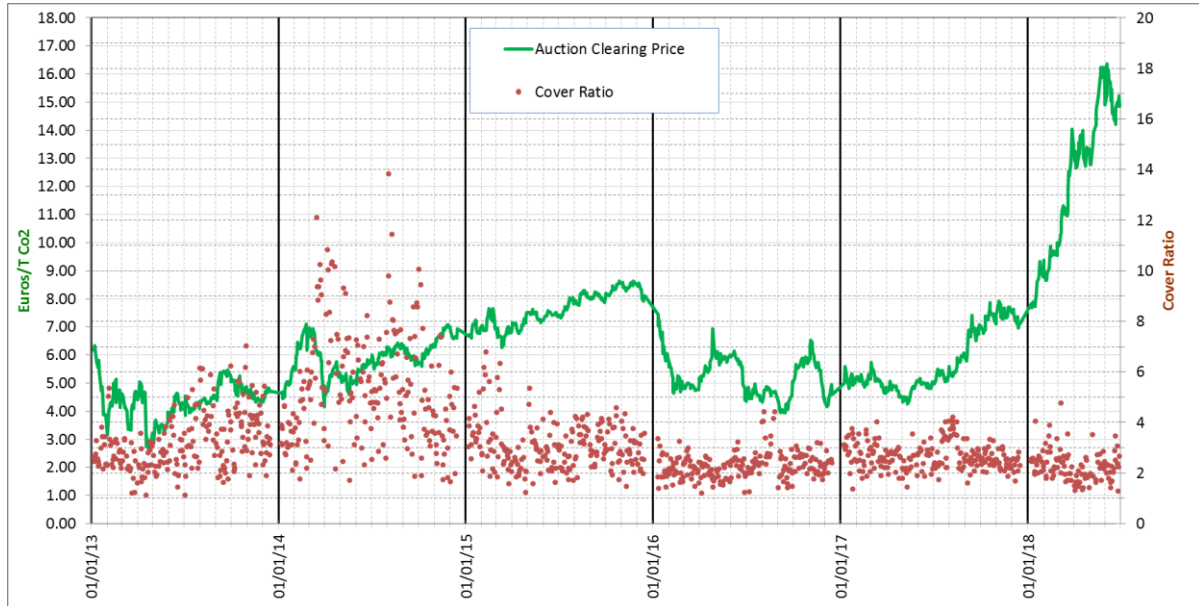
2. táblázat: A teljes körű árverésre vonatkozó szabálytól való eltérés alapján ingyenesen kiosztott kibocsátási egységek évenkénti maximális száma az energiaágazat esetében

Tagállam	A kibocsátási egységek évenkénti maximális száma							
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Összesen
BG	13 542 000	11 607 428	9 672 857	7 738 286	5 803 714	3 869 143	1 934 571	54 167 999
CY	2 519 077	2 195 195	1 907 302	1 583 420	1 259 538	935 657	575 789	10 975 978
CZ	26 916 667	23 071 429	19 226 191	15 380 953	11 535 714	7 690 476	3 845 238	107 666 668
EE	5 288 827	4 533 280	3 777 733	3 022 187	2 266 640	1 511 093	755 547	21 155 307
HU	7 047 255	0	0	0	0	0	0	7 047 255
LT	582 373	536 615	486 698	428 460	361 903	287 027	170 552	2 853 628
PL	77 816 756	72 258 416	66 700 076	60 030 069	52 248 393	43 355 049	32 238 370	404 647 129
RO	17 852 479	15 302 125	12 751 771	10 201 417	7 651 063	5 100 708	2 550 354	71 409 917
Összesen	151 565 434	129 504 488	114 522 628	98 384 792	81 126 965	62 749 153	42 070 421	679 923 881

⁶⁹ Magyarország csak 2013-ban élt a 10c. cikk szerinti eltérés lehetőségével.

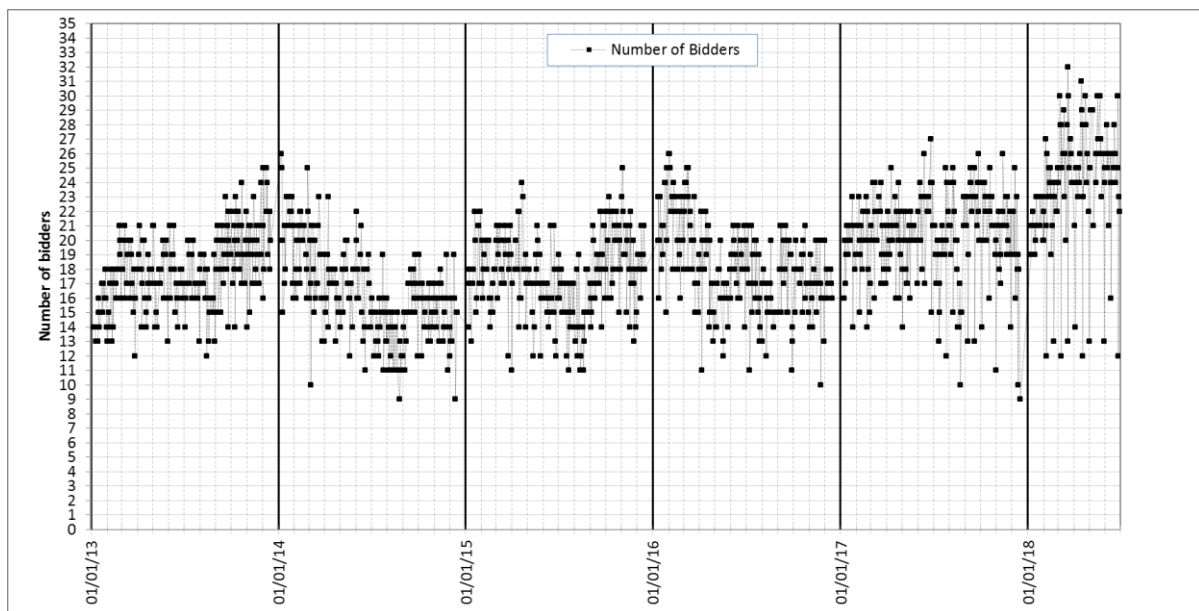
2. függelék

1. ábra: Általános célú kibocsátási egységekre 2013 és 2018. június 30. között indított árverések áttekintése

Aukciós elszámolóár

- Aukciós fedezettség

3. függelék

1. táblázat: A 2018. június végéig beváltott nemzetközi jóváírások összefoglalása

A 2018. június végéig beváltott nemzetközi jóváírások	millió	százalék	A 2018. június 30-ig beváltott nemzetközi jóváírások	millió	százalék
Igazolt kibocsátáscsökkentések	243,66	55,91 %	ERU-k	192,07	44,09 %
Kína	181,41	74,45 %	Ukrajna	147,69	76,89 %
India	15,78	6,48 %	Oroszország	32,06	16,69 %
Üzbegisztán	9,44	3,87 %	Lengyelország	2,82	1,46 %
Brazília	5,27	2,16 %	Németország	1,65	0,85 %
Chile	3,16	1,30 %	Franciaország	1,24	0,64 %
Dél-Korea	2,93	1,20 %	Bulgária	0,50	0,26 %
Mexikó	2,86	1,17 %	Egyéb résztvevők	6,11	3,21 %
Egyéb résztvevők	22,81	9,36 %			
Igazolt kibocsátáscsökkentések és ERU-k összesen	435,73	100 %			

4. függelék

1. táblázat: A kibocsátás-kereskedelmi rendszer kínálati és keresleti elemei

Elem	Kínálat vagy kereslet?	Közzététel	Frissítés és bizonytalanság
A 2. időszak főösszege	Kínálat	Szén-dioxid-piaci jelentés	Frissítés nem várható, mivel a 2. időszak lezárult. Végleges adat.
A 3. időszak kezdetének árverései	Kínálat	Az Éghajlatpolitikai Főigazgatóság honlapja, az EEX és az ICE honlapja	Nem része a 2. időszak főösszegének. Végleges adatok.
Kibocsátási egységek a NER 300 program számára	Kínálat	Az EBB honlapja	2012 és 2014 között 300 millió kibocsátási egység értékesítésére került sor. Végleges adatok.

A légi közlekedési kibocsátások árverései	Kínálat	Az Éghajlatpolitikai Főigazgatóság honlapja, az EEX és az ICE honlapja	Nem – a kiigazításokat a következő évre vonatkozó mennyiségek tükrözik. A 2013. és a 2014. évre tervezett árverésekre 2015-ben került sor.
A 3. szakasz árverései	Kínálat	Az Éghajlatpolitikai Főigazgatóság honlapja, az EEX és az ICE honlapja	Nem – ez a számadat nem lesz felülvizsgálva. Azonban (pl. egyes tagállamok esetében az árverések késedelmes megkezdése miatt és például az EGT-tag EFTA-államok esetében) az árverésről visszatartott kibocsátási egységeket a későbbi években árverésre lehet bocsátani.
Ingyenes kiosztás (nemzeti végrehajtási intézkedések)	Kínálat	EUTL, táblázatok	Ezeket a számadatokat folyamatosan frissítik az év során. – A tagállamok benyújthatnak az előző évekre vonatkozó késedelmes adatszolgáltatást, illetve előfordulhat, hogy a tényleges kiosztás alacsonyabb az eredetileg előirányzott mennyiségnél. Az EUTL pontos adatokat szolgáltat a tényleges kiosztások állásáról.
Ingyenes kiosztás (NER)	Kínálat	EUTL, táblázatok	
Ingyenes kiosztás (légi közlekedés)	Kínálat	EUTL, a tagállamok által közzétett kiosztási táblázatok	
Ingyenes kiosztás (10c. cikk)	Kínálat	EUTL, státusztáblázat	
Kibocsátások (helyhez kötött létesítmények)	Kereslet	EUTL, megfelelési adatok	A május 1-jén közzétett megfelelési adatok az előírásoknak megfelelő (azaz valamennyi érintett évre vonatkozóan jelentést benyújtó) létesítmények kibocsátásait és leadott kibocsátási egységeit tartalmazzák ⁷⁰ .
Kibocsátás (légi közlekedés)	Kereslet		A légi jármű-üzemeltetők 2015-ben teljesítették a megfelelési előírást mind 2013-ra, mind 2014-re vonatkozóan.
Törölt kibocsátási egységek	Kereslet		Szén-dioxid-piaci jelentés

2. táblázat: Az adatok közzétételére vonatkozó ütemezés

Ütemezés	Számadat	Alkalmazási kör
x év január 1. – április 30.	Az energiaágazatnak ingyenesen kiosztott kibocsátási egységekre	x–1. év

⁷⁰ A megfelelési adatok visszamenőlegesen javíthatók, például a késedelmes adatszolgáltatások miatt.

	vonatkozó adatok frissítése (10c. cikk)	
x. év április 1.	Hitelesített kibocsátások Ingyenes kiosztás (a 10a. cikk (5) bekezdése – nemzeti végrehajtási intézkedések)	x–1. év
x. év május 1.	A megfelelésre vonatkozó határidő: hitelesített kibocsátások és leadott kibocsátási egységek	x–1. év
x. év május/október	Beváltott nemzetközi jóváírások	
x. év utolsó negyedéve	Szén-dioxid-piaci jelentés	x–1. év
x. év január/július	Az új belépők részére fenntartott tartalék helyzete – Az új belépők részére fenntartott tartalékra vonatkozó táblázat	
Uniók szinten nem teszik közzé	A légi közlekedés számára történő ingyenes kiosztás, tagállami szinten közzétéve	

5. függelék

1. táblázat: Az Európai Unió Bíróságának az EU ETS működésének szempontjából lényeges ítéletei 2017 júliusa és 2018 júniusa között

Hivatkozási adatok	Vonatkozó jogszabályok	Felek	Az ügy háttere	Dátum	A Bíróság megállapítása
C-302/17. sz. ügy	2003/87/EK irányelv	PPC Power a.s./ Szlovákia adóhatósága, kiválasztott adóalanyokk al foglalkozó adóhivatal	Előzetes döntéshozatal iránti kérelem: Összhangban van-e a 2003/87/EK irányelvvel az olyan, ingyenesen kiosztott kibocsátási egységek megadóztatása, amelyeket nem használtak fel vagy átruháztak?	2018. 4.12.	Az adó nem egyeztethető össze az EU ETS irányelvvel.
C-229/17. sz. ügy	2003/87/EK irányelv, 2011/278/EU határozat	Evonik Degussa GmbH / Németország	Előzetes döntéshozatal iránti kérelem: A „hidrogéngyártás” fogalom meghatározása a 2011/278/EU határozat I. mellékletének értelmében magában foglalja-e a gázkeverékekben már jelen lévő hidrogén elkülönítését?	2018. 5.17.	Nem, a „hidrogéngyártás” fogalom meghatározása a 2011/278/EU határozat I. mellékletének értelmében nem foglalja magában a gázkeverékekben már jelen lévő hidrogén elkülönítését.
C-577/16. sz.	2003/87/EK irányelv,	Trinseo Deutschland	Előzetes döntéshozatal iránti kérelem: A 2003/87/EK	2018. 2.28.	A polimereket, különösen polikarbonátot gyártó

z. ügy	2011/278/EU határozat	Anlagengesellschaft mbH / Németország	irányelv 1. cikkének a hatálya alá tartozik-e a polikarbonát 100 tonna/napot meghaladó gyártókapacitással rendelkező létesítményekben való előállítása? Ha igen, kiosztható-e az ilyen létesítmények számára ingyenesen kibocsátási egység, ha a kérdéses tagállam e tevékenységet nem vette fel a nemzeti átültető jogszabályába?		létesítmény, amely a gyártáshoz szükséges hőt harmadik létesítménytől szerzi be, nem tartozik az EU ETS-be, mivel nem keletkeztet közvetlen CO ₂ -kibocsátásokat.
C-572/16. sz. ügy	2003/87/EK irányelv, 2011/278/EU határozat	INEOS Köln GmbH / Németország	Előzetes döntéshozatal iránti kérelem: Összhangban van-e a 2003/87/EK irányelvvel és a 2011/278/EU határozattal, ha Németország határidőt szab meg az üzemeltetők számára a kibocsátási egységek ingyenes kiosztása iránti kérelmek nemzeti illetékes hatóságnak való benyújtása tekintetében? Kijavíthatók-e a beadványok a határidő lejártát követően?	2018. 2.22.	A 2003/87/EK irányelv és a 2011/278/EU határozat nem zárja ki az ingyenes kiosztás iránti kérelmek benyújtása tekintetében olyan kötelező határidőt megállapító nemzeti rendelkezéseket, amelynek lejártá után a kérelmezőnek nincs lehetősége javítani a kérelmét.
C-80/16. sz. ügy	2003/87/EK irányelv, 2011/278/EU határozat	ArcelorMittal Atlantique et Lorraine / Franciaország ökológiai, fenntartható fejlesztési és energiaügyi minisztériuma	A forró fém referenciaértékének meghatározására szolgáló módszer érvényessége	2017. 7.26.	A Bíróság megerősítette a forró fém és a szinterezett érc referenciaértékének meghatározására használt bizottsági módszertan érvényességét (lásd a C-180/15. sz. ügyet és a C-506/14. sz. ügyet is).
C-5/16. sz. ügy	2015/1814/EU határozat	Lengyelország / Európai Parlament, az Európai Unió Tanácsa	Lengyelország megtámadta a piaci stabilizációs tartalék létrehozásáról szóló 2015/1814/EU határozat elfogadási eljárását és tartalmát, és kérte annak megsemmisítését, arra hivatkozva, hogy az olyan intézkedés, amely jelentős mértékben érinti a tagállamok különböző energiaforrások közötti választását és az energiaellátásuknak az általános szerkezetét, ezért ezt az intézkedést a Tanácsnak kellett volna az EUMSZ 192. cikke (2) bekezdésének első	2018. 6.21.	A Bíróság elutasította a keresetet.

			albekezdésével összhangban egyhangúlag elfogadnia.		
C-58/17. sz. ügy	2011/278/EU határozat	INEOS Köln GmbH / Németország	Előzetes döntéshozatal iránti kérelem: A „technológiai kibocsátások szerinti létesítményrésznek” a 2011/278/EU határozat 3. cikkének h) pontja szerinti meghatározása a tökéletlenül oxidálódott szén gázhalmazállapotát feltételezi, vagy kiterjed a folyékony halmazállapotú tökéletlenül oxidálódott szénre is?	2018. 1.18.	A Bíróság megállapította, hogy a technológiai kibocsátások fogalommeghatározásából kizárható a folyékony halmazállapotú tökéletlenül oxidálódott szén.

6. függelék

1. táblázat: Az EU ETS 4. szakasza végrehajtásának helyzete

Intézkedés	Cél	Jogalkotási aktus típusa	Elfogadás tervezett időpontja
A kibocsátásáthelyezés kockázatának kitett ágazatok 2021–2030-as időszakra vonatkozó listája	A kibocsátásáthelyezés kockázatának kitett ágazatok új, az EU ETS 4. szakaszára vonatkozó listájának megállapítása a kibocsátásáthelyezés kockázatának jelentős mértékben kitett ágazatok meghatározására szolgáló kritériumok alapján	Felhatalmazáson alapuló jogi aktus	2019 I. negyedéve
Az ingyenes kiosztásra vonatkozó szabályok felülvizsgálata a 2021–2030-as időszakra	A kibocsátási egységekre vonatkozó harmonizált ingyenes kiosztás uniós szintű átmeneti szabályainak meghatározásáról szóló 2011/278/EU bizottsági határozat felülvizsgálata annak a 4. szakasz tekintetében meghatározott új jogi környezethez való hozzáigazítása érdekében	Felhatalmazáson alapuló jogi aktus	2018 december
Az ingyenes kiosztás termelésben bekövetkező változások miatti kiigazítása	Azoknak a szabályoknak a meghatározása, amelyeknek megfelelően elvégzik a létesítmények számára ingyenesen kiosztott kibocsátási egységek mennyiségének a kiigazítását a termelés két éves időszak alatt átlagosan 15 %-nál nagyobb mértékű növekedése vagy csökkenése alapján	Végrehajtási jogi aktus	2019
Az ingyenes kiosztást alátámasztó referenciaértékek naprakésszé tétele a 2021–2025-ös időszakra	Naprakész referenciaértékek meghatározása a 2021–2025-ös időszakra a tagállamok által a 2016-os és a 2017-es évre vonatkozóan benyújtott adatok alapján	Végrehajtási jogi aktus	2020
Az innovációs alap létrehozása	Az innovációs alap működésére vonatkozó szabályok, többek között a kiválasztási eljárás és kritériumok	Felhatalmazáson alapuló jogi aktus	2019

	meghatározása		
A modernizációs alap létrehozása	A modernizációs alap működésére vonatkozó szabályok meghatározása	Végrehajtási jogi aktus	2020
A 389/2013/EU rendelet (a kibocsátási egység-forgalmi jegyzékről szóló rendelet) felülvizsgálata	Az uniós kibocsátási egység-forgalmi jegyzékre vonatkozó követelmények megállapítása a 4. szakaszra olyan szabványosított elektronikus adatbázisok formájában, amelyek közös adatelemeket tartalmaznak a kibocsátási egységek kibocsátásának, birtoklásának, átruházásának és törlésének nyomon követése, valamint a nyilvános hozzáférés és a titoktartás biztosítása céljából	Felhatalmazáson alapuló jogi aktus	2019 I. negyedéve
A 1031/2010/EU rendelet (az árverésekről szóló rendelet) módosítása	A piaci stabilizációs tartalékból kivett első 50 millió kibocsátási egység elárverezésének lehetővé tétele az innovációs alap számára 2020-ban	Felhatalmazáson alapuló jogi aktus	2018 október
A 1031/2010/EU rendelet (az árverésekről szóló rendelet) felülvizsgálata	Az árverési folyamat egyes szempontjainak a felülvizsgálata a 4. szakaszra vonatkozó követelmények végrehajtása céljából, különösen a kibocsátási egységek innovációs alap és modernizációs alap számára történő elárverezésének lehetővé tétele érdekében, valamint annak figyelembevétele céljából, hogy a pénzügyi eszközök piacairól szóló 2014/65/EU irányelv (MiFID II. irányelv) az EU ETS kibocsátási egységeit pénzügyi eszköznek minősítette.	Felhatalmazáson alapuló jogi aktus	2019
A nyomon követésről és a jelentéstételről szóló 601/2012/EU rendelet felülvizsgálata	A nyomon követésre és a jelentéstételre vonatkozó szabályok egyszerűsítése, javítása és egyértelműsítése, valamint az adminisztratív teher csökkentése, a 3. szakaszban szerzett végrehajtási tapasztalatok alapján	Végrehajtási jogi aktus	2018 IV. negyedéve
A hitelesítésről és az akkreditációról szóló 600/2012/EU rendelet felülvizsgálata	A hitelesítésre és az akkreditációra vonatkozó szabályok egyszerűsítése, javítása és egyértelműsítése, valamint az adminisztratív teher lehetőség szerinti csökkentése, a 3. szakaszban szerzett végrehajtási tapasztalatok alapján	Végrehajtási jogi aktus	2018 IV. negyedéve
Az EU ETS-hez kapcsolódó állami támogatásokra vonatkozó 2021–2030-as iránymutatás	Az EU ETS 4. szakaszához kapcsolódó állami támogatásokra vonatkozó iránymutatás módosítása a felülvizsgált EU ETS irányelvvel a közvetett széndioxid-kibocsátási költségeket kompenzáló rendszerek tekintetében bevezetett bővített átláthatóságra és jelentéstételre vonatkozó új rendelkezések beillesztése érdekében	Bizottsági közlemény	2020

Helyzetkép
Tervezett
Folyamatban van
Kelt:

7. függelék

1. táblázat: A piaci stabilizációs tartalékba 2019. januártól augusztusig teljesítendő tagállami hozzájárulások

Tagállam / EGT EFTA-állam	A piaci stabilizációs tartalékhoz való hozzájárulások ⁷¹ (2019. január – augusztus)
Ausztria	3 956 898
Belgium	6 564 219
Bulgária	5 528 107
Horvátország	1 076 583
Ciprus	621 854
Cseh Köztársaság	10 270 545
Dánia	3 560 260
Észtország	1 936 082
Finnország	4 753 029
Franciaország	15 563 476
Németország	56 922 669
Görögország	8 455 757
Magyarország	3 410 242
Izland	110 959
Írország	2 660 749
Olaszország	26 868 005
Lettország	576 962
Liechtenstein	2 483
Litvánia	1 194 802
Luxemburg	311 575
Málta	236 516
Hollandia	9 526 964
Norvégia	2 209 564
Lengyelország	26 186 345
Portugália	4 318 892
Románia	9 960 187
Szlovákia	3 168 128
Szlovénia	1 051 738
Spanyolország	21 772 019
Svédország	2 304 582
Egyesült Királyság	29 651 746
Összesen	264 731 936

⁷¹ A Bizottság 2018. május 15-i C(2018) 2801 final számú közleménye (elérhető: https://ec.europa.eu/clima/sites/clima/files/ets/reform/docs/c_2018_2801_en.pdf), amelyet a 2015. október 6-i 2015/1814/EU európai parlamenti és tanácsi határozat („a piaci stabilizációs tartalékról szóló határozat”) alapján tettek közzé.